

BUSTURILE LUI SIMION BĂRNUȚIU ÎN SĂLAJ

Nu spunem o noutate, atunci când afirmăm că încă din timpul vieții, Simion Bărnuțiu se instalase definitiv — alături de Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Avram Iancu și alții — în memoria neamului, ca simbol al spiritualității revoluționare pașoptiste.

Pentru românii din Sălaj, Simion Bărnuțiu prin faptele și opera lui, capătă o semnificație aparte, admirația față de el transformându-se într-un adevărat cult, întreținut cu venerație de urmași.

Dintre cele trei personalități de prim rang ale istoriei naționale, născute în Sălaj (Simion Bărnuțiu, George Pop de Băsești și Iuliu Maniu), strălucit confirmate în lupta pentru libertatea și unitatea națională a românilor din Transilvania în epoca modernă, Simion Bărnuțiu se bucură indiscutabil de cel mai mult prestigiu, neegalat pînă acum.

Recunoștința față de cel mai mare fiu al Sălajului, *spiritus mentor* al tuturor generațiilor de intelectuali post-pașoptiste s-a manifestat într-o multitudine de forme: scrieri științifice și literare, atribuirea numelui ilustrului înaintaș unor instituții cultural-naționale locale, serbări aniversare, ridicarea unor monumente întru slăvirea memoriei faptelor sale în toate acțiunile de interes național etc.

Se poate afirma fără a greși, că toate acțiunile naționale și culturale întreprinse de românii sălăjeni pînă la 1918 și, parțial, după, au stat sub semnul moștenirii spirituale lăsate de Simion Bărnuțiu. Numai din această perspectivă pot fi înțelese atitudinea sălăjenilor față de politica de de-naționalizare a elementului românesc majoritar în Transilvania, practică de dualismul austro-ungar. Astfel la 1861, când Sălajul — județ cu majoritate etnică zdrobitor românească — a fost alipit forțat la Ungaria fără consultarea voinței locuitorilor lui, aici se începe de către Ioan Maniu, sfătuit pas cu pas de către unchiul său (nimeni altul decît Simion Bărnuțiu), memorandumul sălăjean. În 1892, scrisorile și telegramele de adeziune la „Memorandumul” transilvănean — trimise din Sălaj, poartă amprenta statorniciei crezului în victoria cauzei naționale, fundamentată la 1848 de Simion Bărnuțiu. Același lucru se poate afirma despre toate acțiunile Astrei sălăjene, despre activitatea fruntașilor locali pe tărîmul afirmării politice și culturale a românilor din această parte a țării; toate s-au desfășurat sub semnul, deschis afirmat, al cinstirii și al respectării fără rezerve a crezului politic bărnuțian.

În epoca interbelică, numele lui Simion Bărnuțiu era invocat ca supremă autoritate morală în disputele politice locale, într-un politicianism dizolvant, fără scrupule. „Sîntem țara lui Simion Bărnuțiu” se afirma într-un articol¹ din 1922 al *Gazetei de Duminică*, cerîndu-li-se oamenilor politici locali obligații de onoare, o atitudine pe măsură.

¹ *Gazeta de Duminică*, nr. 4 din 29 ianuarie 1922.

În 1940, când hotarele țării, întregite cu 22 de ani în urmă, erau călcate în picioare de fascismul agresiv, locuitorii acestor părți de țară, sortite să intre iarăși sub ocupație străină invocau ca suprem argument — în sprijinul cererii lor de împotrivire cu toată energia la acest tirg odios — memoria sfântă a apostolilor neamului Simion Bărnuțiu și Vasile Lucaciu.

Prima încercare a românilor sălăjeni de a ridica un monument în amintirea lui Simion Bărnuțiu, apare la numai 55 de zile de la moartea sa. Prin circulara nr. 198 din 21 iulie 1864, emanată de la oficiul protopopesc Cicio-Cristur, comitatul Solnoc — Dobica (o parte din localitățile acestui comitet sînt integrate astăzi județului Sălaj)², protopopul Ioan Ion Papiriu — sălăjan de origine apelează la preoți și poporeni pentru a aduna fondurile necesare ridicării unui monument lui Simion Bărnuțiu. Încercarea n-a reușit datorită opoziției autorităților și lipsei de diligență din partea forurilor ecleziastice; dar ea a rămas ca un imbold mereu viu în inimile care se considerau urmașii spirituali ai marelui bărbat.

Peste 14 ani, la Bocșa, prin contribuția „românilor de pretutindeni și mai ales a sălăjenilor și năsăudenilor”³ s-a ridicat monumentul funerar din marmură în curtea bisericii, monument în ființă și astăzi. În jurul acestui monument, intelectualitatea sălăjească s-a adunat în mai multe rînduri pentru a-și exprima recunoștința adîncă față de „profetul revoluției” transilvănene de la 1848. Așa s-a întîmplat în 1889⁴ la 25 de ani de la moartea lui Simion Bărnuțiu, în 1908⁵ și 1914⁶.

Recunoștința față de Simion Bărnuțiu și-au arătat-o generațiile care i-au urmat și prin imortalizarea chipului luptătorului și gînditorului sălăjean. Asemenea restituiri se înfăptuiesc în părțile transilvane abia după 1 Decembrie 1918, cînd se înfăptuiește România Mare — un deziderat și o legitate istorică. Apar astfel monumentele A. D. Xenopol la Arad — 1924, Avram Iancu la Baia-de-Criș — 1924, Damaschin Bojincă la Oravița — 1928, Simion Bărnuțiu la Simleu-Silvaniei — 1930, Ioan Rațiu la Turda — 1932, Vasile Lucaciu la Șisești — 1936, inițiativele locale fiind hotărîtoare în înfăptuirea acestor opere.

Sălajul însă nu avea încă un bust al celui pe care-l revendica cu elogioasă mîndrie drept părintele ei spiritual, și dorința edificării unui asemenea monument a rămas una din dezideratele cele mai ardente ale tuturor fruntașilor politici naționali sălăjeni; din păcate multă vreme neputînd fi realizat datorită unor impedimente de ordin material și politic, greu de înțeles azi.

După Marea Unire de la 1 Decembrie 1918, prima inițiativă afirmată oficial a fost aceea a corpului profesoral de la Liceul „Simion Bărnuțiu” din Șimleu-Silvaniei. Astfel la 30 Decembrie 1921 Revizoratul școlar al județului Sălaj încunoștiințează printr-un „apel” adresat tuturor români-

² Documentul se află în colecțiile documentare ale Muzeului de istorie al Transilvaniei Cluj-Napoca.

³ *Amicul familiei*, nr. 2 din 15 ianuarie 1890, p. 25.

⁴ *Tribuna poporului*, nr. 97 din 23 mai/4 iunie 1898.

⁵ *Gazeta de Duminică*, nr. 23 din 10 august st. v. 1908.

⁶ I. Ardelean - Senior, *Oameni din Sălaj*, Zalău, 1938.

lor din orașul Zalău, că s-a luat inițiativa ridicării unui bust lui Simion Bărnăuș, arătându-se că: „Luptătorului, care și-a închinat întreaga viață neamului românesc de pretutindeni, i se cuvine cu prisosință această dreptă recunoștință a neamului său”⁷. Primăria orașului Zalău, comunică la 26 ianuarie 1921 că „am încercat subscripțiile, dar fără rezultat”⁸. Doi ani mai târziu, același corp profesoral, într-o adresă înaintată Primăriei orașului Șimleu-Silvaniei, comunică că intenționa ridicarea unui bust în fața liceului „marelui luptător național Simion Bărnăuș”, bust care trebuia „să inspire elevilor actuali și viitori aceleași sentimente de care a fost călăuzit pe vremuri acest mare bărbat”. Se arată că pentru realizarea acestui „măreț plan” s-a apelat și se apelează la spiritul de jertfă al tuturor românilor de bine”⁹. În acest sens solicită primăriei aprobarea folosirii pietrelor și lespezilor din curtea Cetății, care „ar servi de un admirabil postament pentru bustul lui Simion Bărnăuș”¹⁰. La 31 martie 1923 consiliul prin hotărîrea nr. 154—1923 respinge cererea, pe motivul că „rămășițele de construcție a monumentului din Cetate nu constituie proprietatea comunei”¹¹.

Acum are loc, desigur, constituirea unui „Comitet pentru ridicarea unui bust lui Simion Bărnăuș” cu sediul la Șimleu-Silvaniei, al cărui președinte presupunem a fi Ioan Ossian — directorul Liceului „Simion Bărnăuș”. Ceea ce cunoaștem este că secretar era profesorul Tănase Pușcă, iar casier — profesorul I. Dima.

Acest comitet se adresează la 12 august 1927 Primăriei orașului Șimleu-Silvaniei, solicitînd din nou piatra de monument, precum și suma de 10.000 lei necesară acoperirii cheltuielilor de ridicare a bustului „fiindcă în luna septembrie bustul va fi gata și se va face inaugurarea”¹². Se arată în continuarea adresei: „Ținînd seama, că un bust ridicat în fața liceului este în primul rînd pentru înfrumusețarea orașului, lipsit complet de monumente, și că prin slăvirea marilor bărbăți, se face pregătirea viitorilor cetățeni, sîntem siguri că veți binevoi a ne da sprijinul cerut în bani și în materialul pe care nu-l întrebuițați.” Dar, din nou, Delegația permanentă a orașului Șimleu-Silvaniei, la 18 august și respectiv 8 octombrie 1927 respinge cererea comitetului — desigur din lipsă de fonduri, iar pietrele urmează a se folosi la diferite lucrări publice¹³.

Primăria orașului Zalău primește la 16 mai 1928 o ofertă din partea profesorului Iancu Avram de a achiziționa „pentru înfrumusețarea orașului, cu figuri marcante românești”¹⁴ un bust reprezentîndu-l pe Simion Bărnăuș, avînd „o înfățișare artistică ce îndeștește pe toată lumea”. Rezoluția oficialităților orașului, dată la 19 septembrie 1928, a fost: „Neavînd acoperire bugetară, deocamdată nu reclamă dispozițiuni. Se va avea în vedere la alcătuirea bugetului 1929”¹⁵.

⁷ Arh. Stat. Sălaj, fond Prefectura județului Sălaj, Prefect — adm., dos. 15/1922.

⁸ *Idem*, fond Primăria orașului Zalău, dos. 129/1922, f. 4.

⁹ *Idem*, fond Primăria orașului Șimleu-Silvaniei, dos. 2372/1923, f. 96.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Idem*, f. 97.

¹² *Idem*, dos. 4394/1927, f. 1.

¹³ *Idem*, f. 2—3.

¹⁴ *Idem*, fond Primăria orașului Zalău, dos. 2915/1928, f. 1.

¹⁵ *Idem*, f. 2 v.

Pentru mărirea fondului destinat ridicării bustului lui Simion Bărnuțiu, primăria orașului Șimleu-Silvaniei, aprobă la 8 iunie 1928 (chiar de Ziua eroilor) o subvenție de 5.000 lei și totodată „cu ocazia întocmirii proiectului de buget pe anul 1929 se propune prevederea unei sume mai importante pentru mărirea acestui fond”¹⁶.

Anul următor, 1929, Comitetul de organizare a serbărilor Unirii trimite Primăriei orașului Șimleu-Silvaniei două liste de subscripție pentru ridicarea unui monument lui Simion Bărnuțiu la Iași și a lui Nicolae Bălcescu la Alba-Iulia¹⁷. S-au adunat 990 lei pentru monumentul lui Simion Bărnuțiu¹⁸ și 550 lei pentru monumentul lui Nicolae Bălcescu.

La începutul anului 1930, când studenții sălăjeni adunaseră deja 68.756 lei¹⁹ din cei 100.000 necesari realizării bustului, lucrurile au început să se limpezească. Beneficiind și de ajutorul dezinteresat al celor trei organe de presă din Șimleu-Silvaniei și Zalău — *Gazeta de Duminică*²⁰, respectiv *Meseșul*²¹ și *Școala noastră*²² — restul sumei a fost colectat de la instituțiile culturale și de credit din Șimleu-Silvaniei și din județ, ca și de la o serie de persoane particulare cu simț patriotic²³, astfel că se spera că la 28 mai 1930 — ziua morții lui Simion Bărnuțiu — bustul oșera lui Romul Ladea²⁴, profesor la Școala de Belle Arte din Cluj, va fi inaugurat. De altfel, într-un articol din *Gazeta de Duminică*²⁵, reluat câteva zile mai târziu în *Meseșul*²⁶, G. Culic — vicepreședintele Societății „Sălăjeana” scria: „N-am voit să ne complacem în lumea abstracțiunilor și a vorbelor frumoase. Ne-am hotărât definitiv să intrăm în domeniul realității. De aceea societatea noastră a și încheiat contractul pentru confecționarea bustului, cu renumitul sculptor Romul Ladea, profesor de sculptură la Școala de Arte frumoase din Cluj și premiat la Salonul oficial din București”.

Reține atenția faptul că, în urma insistențelor Societății studenților Sălăjeni²⁷ pe lângă administrația orașului Șimleu-Silvaniei, la 28 martie

¹⁶ *Idem*, fond Primăria orașului Șimleu-Silvaniei, dcs. 4127/1929, f. 2.

¹⁷ *Idem*, Primăria orașului Șimleu-Silvaniei, dcs. 3185/1929.

¹⁸ Pentru monumentul lui Simion Bărnuțiu au contribuit: Primăria orașului Șimleu-Silvaniei cu 500 lei, Reuniunea femeilor române sălăjene cu 300 lei, Elena dr. Aciu cu 100 lei, Teodor Ilea cu 50 lei, Vali Lobonțiu și Razsi Balog cu câte 20 lei.

¹⁹ *Gazeta de Duminică* nr. 11 din 16 martie 1930, articolul este reprodus în *Meseșul*, nr. 9—10 din 3 aprilie 1930.

²⁰ *Gazeta de Duminică* nr. 5/2 februarie, nr. 6 din 9 februarie, nr. 8 din 16 februarie, nr. 9 din 2 martie, nr. 11 din 16 martie, nr. 15 din 13 aprilie, nr. 16 din 20 aprilie, nr. 17—18 din 4 mai, nr. 25 din 29 iunie, nr. 26 din 6 iulie, nr. 27 din 13 iulie, nr. 32 din 17 august și nr. 33 din 31 august 1930.

²¹ *Meseșul* nr. 5 din 6 februarie, 6 din 20 februarie, nr. 9—10 din 3 aprilie, 11—12 din 17 aprilie, 13—14—15 din 22 mai, 22—23 din 18 iulie și 26—27 din 6 septembrie 1930.

²² *Școala noastră* nr. 7—8 din 1—15 mai 1930, p. 229—230.

²³ Vezi în acest sens consemnările din *Gazeta de Duminică* nr. 14, 15, 17—18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 și 25/1930.

²⁴ Despre viziunea sculpturală a lui Simion Bărnuțiu în creația lui Romul Ladea, vezi N. Lăptoiu în *Acta MP*, 1, 1977, p. 467—472.

²⁵ *Gazeta de Duminică* nr. 15/13 aprilie 1930.

²⁶ *Meseșul* nr. 11—12 din 17 aprilie 1930.

²⁷ „Ideea pentru ridicarea unui bust lui Simion Bărnuțiu, a fost emisă încă de la primii ani de la înfăptuirea Unirii, dar meritul de a porni spre înfăptuire, de a realiza această idee, revine studenților noștri din Sălaj, constituiți în societatea culturală „Sălăjeana” din Cluj” (cf. *Gazeta de Duminică*, nr. 25 din 29 iunie 1930).

1930, comisia interimară aprobă „pentru majorarea fondului destinat ridicării unui bust în acest oraș marelui bărbat național Simion Bărnăuțiu” o subvenție de 11.000 lei, sumă care s-a ordonanțat în debitul bugetului de cheltuieli al anului financiar 1930²⁸.

Adunarea fondurilor necesare cheltuielilor de ridicare a busturilor a fost o preocupare importantă, atât a societății, cât și a intelectualilor șimleuani și sălăjeni²⁹. În această acțiune³⁰ se disting dr. Alexandru Aciu și dr. Ioan Ossian — directorul liceului, motiv pentru care, în adunarea generală ce marca împlinirea unui deceniu de la înființarea societății, cei doi intelectuali de vază ai Șimleului vor fi declarați „membri de onoare” a Societății culturale „Sălăjeana”.

Dezvelirea bustului a avut loc la 7 septembrie 1930, într-o atmosferă entuziastă. La festivitate au participat, în semn de suprem omagiu adus celui sărbătorit, primul ministru, Iuliu Maniu, împreună cu alți membri ai guvernului, aghiotantul regal, prefectii din aproape toate județele Transilvaniei și Banatului, episcopul unit al Oradiei, prim-pretorii, primarii, notarii, învățătorii și preoții din toate localitățile județului în fruntea a cca 15.000 de țărani (numai din plasele Crasna, Zalău și Tășnad au participat 6.000 de oameni), întregul corp ofițeresc al Batalionului 7 vânători de munte Zalău și al Regimentului 88 infanterie Carei, reprezentanții tuturor asociațiilor și instituțiilor cu caracter cultural-național și religios din județ.

S-au rostit în fața bustului și la recepția ce i-a urmat, discursuri înălțătoare, care au completat în mod fericit imaginea celui sărbătorit³¹.

Astfel, Iuliu Maniu, strănepot al celui sărbătorit, în calitate de prim-ministru al României întregite, a surprins în discursul său câteva elemente definitorii ale personalității bărnăuțiene, creîndu-i un portret de mare forță evocatoare: „Fără aceste trei calități mari: geniul, munca și spiritul de jertfă, numeni nu se poate ridica la rolul de a întemeia ori de a organiza o viață națională și o viață de stat. Simion Bărnăuțiu le-a avut pe toate trei în măsură deplină — a muncit mult, a studiat la carte zi și noapte, a învățat pe alții, prin frig și flămînd a bătut drumurile, cu toate că era bolnav, agitînd și făcînd propagandă pentru a lumina întreg neamul românesc și a-l pune, în serviciul ideii naționale... Învățătura lui a fost nouă, a stabilit principii noi, a provăduit idei noi și a descoperit mijloace noi... El a stabilit marele principiu că libertatea nu poate fi numai națională care singura poate fi izvorul de fericire al națiunilor și al fiilor ei”.

²⁸ Arh. Stat. Sălaj, fond Primăria orașului Șimleu-Silvaniei, dos. 4127/1930, f. 15.

²⁹ *Gazeta de Duminică*, nr. 25 din 29 iunie 1930, își informa cititorii: „s-a constituit un comitet central în frunte cu prefectul județului compus din cele mai alese personalități ale Sălajului, precum și un comitet local în frunte cu primarul orașului și directorul liceului Simion Bărnăuțiu...”.

³⁰ La 13 iulie 1930 *Gazeta de Duminică* publica „Apelul despărțămîntului Șimleu al Aștei”, prin care „sînt rugați toți intelectualii Sălajului, ca pentru *Almanahul Sălajului* de la serbările dezvelirii bustului Simion Bărnăuțiu (între 1—8 sept. a.c.) să-și trimită manuscritele dorite să apară”. Almanahul vroia să cuprindă un istoric al tuturor localităților, școlilor, instituțiilor, apoi biografii, toate trebuind să fie: „scurte, date controlate, sinteză precisă”. De asemenea, apelul se constituie și o invitație la „concurs pentru cea mai scurtă, cea mai precisă biografie a marelui Simion Bărnăuțiu, ce se va tipări în broșură separată”. Ambele intenții au rămas numai la faza de proiect.

³¹ *Gazeta de Duminică*, nr. 37—38 din 21 septembrie 1930.

Ștefan Cicio-Pop, unul dintre ctitorii de seamă ai Unirii celei mari, președintele Camerei Deputaților a adus un cald omagiu în numele reprezentantei naționale, accentuând cu deosebire asupra actualității gândirii bărnuteiene în problema națională: „Acest bust să vestească (faptul) că poporul românesc condus de Simion Bărnuțiu este demn a stăpîni plaiurile acestea. Bărnuțiu a voit libertate și egalitate pentru toate popoarele conviețuitoare printre noi, căci sîntem conduși de același principiu... Noi nu am fost și nu vom fi asupritorii altor popoare. Memoria lui Bărnuțiu o vom păstra cu cinste și demnitate”.

Traian Frențiu, episcopul unit de Oradea: „A fost un scump fiu al neamului nostru... Luptător pentru drepturile poporului său, apărător al legii și pămîntului, Simion Bărnuțiu a fost deschizător de drumuri noi și făuritor al viitorului acestei nații.”

Ioan Ossian, directorul întîiului liceu românesc din Șimleu-Silvanici, înființat în 1919 și purtînd numele ilustrului înaintaș, aprecia cu justețe: „Acestui Simion Bărnuțiu, acestui erou vrednic de concepția lui Carlyle, acestui profet al neamului românesc i-am ridicat acest bust la intrarea în institutul care poartă marele lui nume. L-am ridicat aici, pentru ca generațiile viitoare de elevi, profesori și părinți, care se vor succede la această școală, să-l aibă de-a pururi înaintea lor, ca vrednic de urmat în toate acțiunile lor pentru păstrarea și augmentarea (creșterea — n.n.) patrimoniului strămoșesc.” Acest chip de bronz, arată în încheiere Ioan Ossian, „nu înseamnă numai evocarea figurii lui fizice, ci... în imobilitatea sa înseamnă concretizarea, intuiția permanentă a ideii eterne de dragoste, de libertate și de neam, care idee a fost atît de admirabil reprezentată prin Simion Bărnuțiu.”

În numele organizatorilor, al tuturor celor care au contribuit material și moral la reușita acestei manifestări, cu rezonanță patriotică durabilă, Alexandru Aciu — prefectul de atunci al Sălajului, mulțumea tuturor sălăjenilor, pentru solidaritatea românească de care au dat dovadă cu acel prilej, cu următoarele cuvinte: „Constatăm cu drag și satisfacție că poporul român din Sălaj, cu prilejul sărbătoririi celui mai mare fiu al său, Simion Bărnuțiu, fără șovăire și fără precupețirea sentimentelor sale, cu mic cu mare, țărani și cărturari, preoți și mireni, au alergat la Șimleu-Silvaniei, depunîndu-și jertfa recunoștinței... Sîntem mîndri, că într-o clipă măreață... funcționarii publici și particulari, profesioniștii și poporul s-au întrunit într-un singur gînd: recunoștința Sălajului față de fii săi buni și mari, morți sau vii”.

Istoria existenței acestui bust a meritat o tratare aparte fie și pentru că el, la fel ca și prima întruchipare în bronz a lui Simion Bărnuțiu realizată de ieșeni la 1866, a dispărut în vremurile tulburi ale ultimului război.

Inițiativa ridicării unui al doilea bust a lui Simion Bărnăușiu aparține despărțământului sălăjean al Astrei³², prin președintele ei Grațian C. Mărcuș, care, în septembrie 1947, cerea Prefecturii județului Sălaj aprobarea pentru edificarea în anul 1948 (la Bocșa, Carei sau Zalău) când se împlinesc 100 de ani de la Revoluția din 1848: „Există o dorință generală a publicului românesc din acest județ, pe care o interpretăm în aceste rânduri, ca figura acestui revoluționar — fiu al Sălajului — să fie eternizată fie printr-o statuie, fie printr-un bust . . .”³³ Prefectura aprobă, în principiu, cererea — fixînd locul bustului la Zalău, condiționînd-o însă de avizul organelor centrale de resort. Urma să se constituie un comitet de inițiativă³⁴, compus din reprezentanții autorităților, organizațiilor politice și asociațiilor culturale din județ. „Comitetul de inițiativă pentru ridicarea statuii lui Simion Bărnăușiu” (constituit la 12 noiembrie 1947, președinte Miron Mechiu) solicita Comisiei Superioare a Monumentelor Istorice din cadrul Ministerului Artelor³⁵ aprobarea în principiu a ridicării statuii lui Simion Bărnăușiu și, de asemenea, obținerea autorizației pe întreaga țară a contribuției benevole „a populației din întreaga țară și în special din contribuția benevolă a populației din județul nostru.” Răspunsul Ministerului Artelor a fost prompt: „Potrivit hotărîrii Comisiei Superioare pentru Monumente Publice — proces-verbal nr. 186 — avem onoarea a vă face cunoscut că în conformitate cu Regulamentul Monumentelor publice — *Monitor oficial* — nr. 155/7.VII.1942, trebuie să ne înaintați în cîte două exemplare următoarele: 1. proiectul monumentului; 2. planul de situație al locului pe care va fi fondat; 3. memoriul explicativ în care se va arăta cît costă întreaga lucrare, artistul executant, materialul de execuție care nu poate fi decît veritabil piatră de carieră, metal etc. și orice alte explicațiuni lămuritoare”³⁶.

Mai tîrziu, în 1957, sălăjenii sînt din nou preocupați de eternizarea în bronz a marelui bărbat sălăjean. Va fi ales pentru această lucrare tot sculptorul Romulus Ladea, iar bustul se va dezveli la Zalău, în 20—21 iulie 1959. Nouă ani mai tîrziu, în 1968, în Bocșa, se dezvelește un nou bust al lui Simion Bărnăușiu, opera sculptorului clujean Horea Flămîndu, iar în 1969, cînd liceul șimleuan împlinește un semicentenar, cînd ia din nou numele lui Simion Bărnăușiu, în fața liceului se ridică un nou bust al lui Simion Bărnăușiu, operă a sculptorului O. Kovalski.

La toate acestea, adăugăm și bustul ce străjuiește, din 1973, alături de a altor pașoptiști, pe Cîmpia Libertății de la Blaj, operă a sculptorului I. Vlasiu.

³² Într-o adresă din 28 iunie 1947, despărțământul sălăjean al Astrei solicita Liceului „Simion Bărnăușiu” din Șimleul-Silvaniei „modalitatea de colaborare” pentru a se înființa „un muzeu consacrat lui Simion Bărnăușiu, patronul liceului și care avea ca scop declarat: „promovarea constantă a cultului personalității lui Simion Bărnăușiu”. Se propunea, de asemenea, ca muzeul să cuprindă 6 secții: secția bibliografică, secția periodicelor din 1848/49, secția stampelor, secția manuscriselor, secția relicvelor personale și secția pieselor comemorative. O altă adresă cu conținut identic a fost înaintată și Liceului „Vasile Lucaci” din Carei (cf. Arh. Stat. Sălaj, Colecția Grațian C. Mărcuș, dos. 61, documentele nr. 68—69/1947).

³³ Arh. Stat. Sălaj, fond Prefectura județului Sălaj, dos. 8415/1947, f. 1.

³⁴ *Idem*, f. 2.

³⁵ *Idem*, dos. 9823/1947, f. 1—4.

³⁶ *Idem*, f. 5.

În anul 1985, la Bocșa, are loc inaugurarea Așezămîntului cultural „Simion Bărnuțiu” și a unui nou bust, realizat de Maria Adoc.

Am rememorat aceste fapte de cinstire ale înaintașilor față de memoria marelui ideolog pașoptist transilvan, detalie europeană, pentru că ele înseamnă afinitate de gânduri, de idei și idealuri, înseamnă o recunoaștere a faptului că Bărnuțiu, prin gând și faptă, ne este contemporan.

DORU E. GORON — VALENTIN DĂRĂBAN

ANEXE

1 Nro .3031—1921 Revizoratul școlar al județului Sălaj

A P E L

Către toți românii din orașul ZALĂU

Profesorii de la liceul „Simion Bărnuțiu” din Șimleu Silvaniei au luat frumoasa inițiativă de a ridica un bust marelui dascăl al neamului, al cărui glas a făcut să vibreze la unison sufletele miilor de ascultători adunați pe „Cîmpia Libertății” în anul redeșteptării noastre naționale: 1848.

Luptătorului, care și-a închinat întreaga viață neamului românesc de pretutindeni i se cuvine cu prisosință această dreaptă recunoștință a neamului său.

Sintem convinși, că toți bunii români se vor grăbi să-și dea obolul cu toată dragostea, contribuind astfel la educația tineretului și la proslăvirea marilor bărbați, care cu decenii înainte întrezăreau marile vremuri pe care le trăim noi astăzi.

Subscrierile precum și sumele donate pentru acest scop se primesc în fiecare zi între orele 10—12 în cabinetul Revizoratului școlar.

Zalău, la 30 decembrie 1921

Revizor școlar
ss indescifrabil

Arh. Stat. Sălaj, fond Prefectura jud. Sălaj, Prefect-adm., dos. 15/1922, f. 1.

2. Direcțiunea liceului „Simion Bărnuțiu” din Șimleu Silvaniei Nr. 179—1923
Șimleu Silvaniei, la 25 martie 1923

Domnule Primar,

Corpul profesoral de la acest liceu intenționînd a ridica marelui luptător național Simion Bărnuțiu, un bust în fața liceului, care să-l facă nemuritor și în chip vădit și care să inspire elevilor actuali și viitori aceleași sentimente de care a fost călăuzit pe vremuri acest mare bărbat, pentru realizarea acestui măreț plan a apelat și apelează la spiritul de jertfă a tuturor românilor de bine.

Astfel cu această ocaziune vine să vă roage, ca pentru executarea cît mai neîntîrziată a acestei intențiuni, să binevoiți a ceda în favorul liceului acele pietre și lespezi, care zac nefolosite în parcul orașului (Cetate) și care sînt în situația de astăzi nu aduc nici un folos real, pînă cînd dacă ar fi cedate liceului, ar servi de un admirabil postament pentru bustul lui Simion Bărnuțiu.

Cunoscînd bunele intențiuni și spiritual de jertfă, pe care le manifestați față de toate chestiunile de ordin cultural și moral, sperăm că cererea noastră va fi satisfăcută.

Director de liceu,
Dr. Ioan Ossian

Primăriei orașului cu consiliu ȘIMLEU SILVANIEI

Idem, fond Primăria orașului Șimleu Silvaniei, dos. 2372/1923, f. 96.

3. Nr. 941—1923 adm.

Nr. 154—1923 cons.

Obiect: Direcțiunea liceului „Simion Bărnăușiu” din loc. cere rămășițele de piatră a Monumentului Eroilor pe seama bustului „Simion Bărnăușiu”.

HOTĂRÎRE FINALĂ.

Consiliul comunei urbane Șimleu Silvaniei, luînd în dezbatere recercarea liceului „Simion Bărnăușiu” — înregistrată sub nr. 941—1923 — avînd în vedere raportul caseriei și a secției economice a comunei în urma cărora se constată, că rămășițele de construcție a monumentului din Cetate nu constituie proprietatea comunei, ci a antreprenorului, cine a făcut monumentul, — respinge cererea cu unanimitate și încunoștințează pe petiționar.

Totodată ordonă primarului orașului să facă cercetările necesare în chestiunea raportului ce există de prezent între comună și antrenorul Bartha J. Juliska (Vista) și intrucit se poate să rezolve chestiunea astfel — ca cererea liceului să fie satisfăcută.

Dat în ședința consiliului comunei urbane Șimleu Silvaniei ținută la 31 martie 1923.

primar,
A. TARȚIA

L.S.

primnotar,
ss indescifrabil

Idem, f. 97

4. Comitetul pentru ridicarea bustului lui „Simion Bărnăușiu”
Șimleu Silvaniei Nr. 24—1927*Onor. Primăria orașului Șimleu Silvaniei*

Avem onoare a vă ruga să binevoiți a ne ceda piatra de monument ce aveți la grajdul orașului, pentru a o întrebuința la ridicarea bustului lui „Simion Bărnăușiu” în fața liceului, din această localitate.

Pe lingă aceasta vă rugăm să binevoiți a aproba și un ajutor spre a acoperi cheltuielile de ridicare a bustului, de zece mii lei (10.000), fiindcă în luna septembrie bustul va fi gata și se va face inaugurarea.

Ținînd seama, că un bust ridicat în fața liceului este în primul rînd infrumusețarea orașului, lipsit complet de monumente, și că prin slăvirea marilor bărbați, se face pregătirea viitorilor cetățeni, sintem siguri că veți binevoi a ne da sprijinul cerut în bani și în materialul pe care nu-l întrebuințați.

Casierul comitetului, dl. prof. L. Sima, după avizul dvoastră va veni să ridice suma deoarece bustul e pus în lucrare.

12 august 1927
p. Președinte
T. PUȘCĂ
secretarul Comitetului

Idem, dos. 4394/1927, f. 1.

5. Nr. 4394—1927 adm.

Nr. 341—1927 del. perm.

Obiect: Comitetul pentru ridicarea bustului lui „Simion Bărnăușiu” din această localitate cere cedarea pietrei de monument din Cetate și acordarea unui ajutor, pentru acoperirea cheltuielilor.

Delegațiunea permanentă a comunei urbane Șimleu Silvaniei.

Asupra adresei nr. 4394 din 17 august a.c. a Comitetului pentru ridicarea bustului lui „Simion Bărnăușiu” în fața liceului din această localitate, prin care cere cedarea pietrei de monument din Cetate (respectiv care este acum grijită la grajdul orașului) și acordarea unui ajutor în suma de 10.000 lei pentru acoperirea cheltuielilor care se vor ivi cu inaugurarea bustului.

Avînd în vedere referatul serviciului administrativ, făcut referitor la adresa Comitetului considerînd, că dreptul de proprietate a pietrelor de monument rămase de la Statuia Eroii-

lor din Cetate și depozitate la grajdul orașului nu este clarificat încă neputându-se astfel decide asupra cedării lor.

Avind în vedere mai departe împrejurarea, că bugetul de pe acest exercițiu al comunei încă nu este aprobat urmînd să fie supus aprobării în cursul lunii septembrie, și astfel pentru ajutorarea Comitetului în prezent comuna n-are fond disponibil.

Potrivit drepturilor sale asigurate prin dispozițiunile art. 53 din Legea pentru unificarea administrativă, aduce cu unanimitate de voturi următoarea

HOTĂRÎRE

I. Se încredințează serviciul administrativ al orașului cu clarificarea dreptului litigios de proprietate a pietrelor de monument rămase de la Monumentul Eroilor din Cetate (Grădina Publică).

II. În ce privește chestiunea ajutorului solicitat în numerar chestiunea de față se va pune în evidență pe timp de 60 de zile pînă la aprobarea bugetului pe exercițiul 1927.

III. Cu executarea dispozițiilor hotărîrii de față este însărcinat dl. Primar al orașului prin serviciul administrativ.

Dat în ședința Delegațiunei Permanente a comunei urbane Șimleu Silvaniei, ținută la 18 august 1927.

Primar,

L.S.

Secretar,

ss indescifrabil

ss indescifrabil

Idem, fila 2.

G. Nr. 4394—1927 adm.

Nr. 341—1927 del. perm.

Obiect : Comitetul pentru ridicarea bustului lui Simion Bărnuțiu, cere cedarea pietrelor de monument din cetate și acordarea unui ajutor pentru acoperirea cheltuielilor.

Delegațiunea Permanentă a comunei urbane Șimleu Silvaniei.

Asupra cererii înregistrate sun nr. 4394 din 17 august 1927 în care Comitetul pentru ridicarea bustului lui Simion Bărnuțiu în fața liceului din această localitate, cere cedarea pietrei de monument din cetate și acordarea unui ajutor în suma de 10.000 lei pentru asigurarea cheltuielilor care se vor ivi cu inaugurarea bustului.

În vederea hotărîrii nr. 4394/200 din 18 august 1927, a Delegației permanente comunale prin care chestiunea de față a fost pusă în evidență timp de 60 zile pînă la aprobarea bugetului.

Asupra referatului nr. ad. 4394 din 20 sept. 1927 al serviciului administrativ,

Avind în vedere împrejurarea, că comuna în anul financiar curent nu are alocația disponibilă pentru acordarea ajutorului solicitat, iar de pietrele de monument are nevoie comuna în scop de lucrări publice,

Potrivit drepturilor sale asigurate prin dispozițiunile art. 53 din Legea pentru unificarea administrativă, și aduce cu unanimitate de voturi următoarea

HOTĂRÎRE

I. Nu se aprobă acordarea ajutorului de 10.000 lei solicitat de Comitetul pentru ridicarea bustului lui „Simion Bărnuțiu” în fața liceului din această localitate, în scopul acoperirii cheltuielilor ce s-ar ivi cu inaugurarea bustului, urmînd ca asupra acestei chestiuni să se revină în anul financiar viitor.

II. Nu se aprobă cedarea pietrelor de monument din Cetate (actualmente depuse la grajdul orașului) solicitate de susnumitul Comitet pentru a fi folosite la ridicarea bustului, deoarece din aceste pietre de monument are nevoie comuna în scop de lucrări publice.

Cu executarea dispozițiilor hotărârii de față este însărcinat dl. Primar al comunei.

Dat în ședința Delegațiunii Permanente a comunei urbane Șimleu Silvaniei, ținută la 8 oct. 1927

Primar:
A. TARȚIA

Secretar
ss indescifrab

Idem, fila 3.

7.

Onorată Primărie a orașului Zalău

Subsemnatul am onoare a vă înainta următoarea ofertă.

Lucrînd bustul lui Simion Bărnăușu mi-a succedat să dau o înfățișare artistică care îndestulește pe toată lumea.

Avînd în vedere că orașul Zalău nu are nici un fel de bust pentru înfrumusețarea orașului, cu figuri marcante românești vi-l ofer pentru comandă cu prețul

Turnat în bronz I calitate L. 90.000

II L. 80.000 (subl. în text)

Natural se înțelege bustul turnat în bronz, înălțimea de 70 cm, în mărimea de 1¹/₂ din distanță să apară natural.

Rog onorata Primărie ca să binevoiască a face comanda pentru orașul Zalău.

16 mai 1928

cu toată stima
IANCU AVRAM
prof. la școala normală de
fete din Șimleul Silvaniei

idem, fone Primăria orașului Zalău, dos. 2915, f. 1 și 2v.

rezoluție: Neavînd acoperire bugetară, deocamdată nu reclamă dispozițiuni. Se va avea în vedere la alcătuirea bugetului 1929.
Z[alău] la 19.IX.1928

Primar,
ss indescifrabil

On. Consiliu Comunal,

Subsemnatul președintele Comitetului școlar de pe lângă liceul „Simion Bărnăușu” din Șimleu Silvaniei, care Comitet școlar administrează și fondul destinat pentru ridicarea unui bust al lui Simion Bărnăușu, patronul numitului liceu, cu onoare vă rog să binevoiți a ne da o subvenție din bugetul exercițiului 1928 pentru mărirea acestui fond.

Aceasta o cerem cu atât mai virtos, întrucît Comitetul școlar are inițiativa să ridice acest bust în timpul cît mai scurt.

Șimleu Silvaniei, la 6 iunie 1928

Președinte,
ss indescifrabil

Secretar,
ss indescifrabil

ON. CONSILIUL COMUNAL, al comunei urbane Șimleu Silvaniei

Idem, fond Primăria orașului Șimleu Silvaniei, dos. 4127/1930, f. 1.

9.

Nr. 2840—1928 adm.

Nr. 396—1928 del. perm.

Obiect: Comitetul școlar de pe lângă liceul „Simion Bărnuțiu” din Șimleu Silvaniei, cere acordarea unei subvenții din bugetul exercițiului 1928 al comunei urbane Șimleu Silvaniei pentru mărirea fondului destinat pentru ridicarea unui bust lui Simion Bărnuțiu, patronul numitului liceu.

Delegațiunea permanentă a comunei urbane Șimleu Silvaniei,

Avind în vedere cererea susnumitului Comitet școlar înregistrată sub nr. 2840—1928, în care cere acordarea unei subvenții pentru mărirea fondului destinat pentru ridicarea unui bust lui Simion Bărnuțiu, patronul numitului liceu,

Avind în vedere propunerea șefului biroului economic-financiar al primăriei, conform căreia se propune, ca din bugetul exercițiului 1928 al comunei urbane Șimleu Silvaniei de la „Fondul destinat pentru scopuri artistice și culturale” să se ordonanțeze petiționarului suma de 5.000 lei, neavind comuna mijloace financiare favorabile, ca în anul curent să poată da sumă mui importantă pentru acest scop, cererea fiind înaintată în luna iunie, când deja din fondul destinat pentru acest scop o mare parte deja s-a epuizat.

Potrivit drepturilor sale asigurate prin dispozițiunile Legii pentru unificare administrativă, cu unanimitate de voturi aduce următoarea

HOTĂRÎRE :

I. Se admite în parte cererea Comitetului școlar constituit pentru administrarea fondului destinat pentru ridicarea unui bust lui Simion Bărnuțiu, patronul liceului „Simion Bărnuțiu” din Șimleu Silvaniei și i se acordă o subvenție în suma de 5.000 lei, adică cinci mii lei.

II. Suma acordată se va ordonanța din bugetul exercițiului 1928 al orașului din „Fondul destinat pentru scopuri artistice și culturale”.

III. Șeful biroului economic-financiar a comunei se însăreținează, ca cu ocazia întocmirii proiectului de buget pe anul 1929 să propună prevederea unei sume mai importante pentru mărirea acestui fond.

IV. Despre ce se avizează Comitetul școlar al liceului „Simion Bărnuțiu”, biroul ordonanțării și șeful biroului ec.-financiar al com.

Dat în ședința delegațiunei permanente a comunei urbane Șimleu Silvaniei, ținută la 8 iunie 1928.

Primar :

A. TARȚIA

Secretar :

ss indescifrabil

Idem, f. 2.

10.

SOCIETATEA CULTURALĂ „SĂLĂJEANA” CLUJ

de sub președinția de onoare a dlui Iuliu Maniu

Nr. 9—1929

DOMNULE PRIMARI ONORAT CONSILIU COMUNAL,

Societatea noastră avind pe anul crt. pe lângă un vast program social și cultural, intențiunea de a eterniza memorabila personalitate a marelui Simion Bărnuțiu printr-un bust ce se va ridica la Șimleu Silvaniei — pentru a înlătura pledicile ce ne stau în cale de a realiza acest măreț deziderat, ne vedem forțați de împrejurări a apela la sprijinul dv. bine apreciat.

Vă rugăm deci să prevedeați în bugetul comunei dv. de pe anul 1930, suma ce on, caș comunal o va crede de bine, pentru subvenționarea Soc. noastre.

În speranța că cererea noastră va fi favorabil rezolvată, vă rugăm să primiți asigurarea deosebitelor noastre considerațiuni.

Cluj, la 18 noiembrie 1929

Președintele Soc. :

L.S.

Secretar general :

C. I. DEAC

ss Indescifrabil

Idem, f. 5

11.

Onorată Comisiune interimară !

Societatea culturală Sălăjeana din Cluj a hotărât, ca pentru comemorarea marelui român Simion Bărnăuțiu va ridica o statuie în orașul Turda cu ajutorul material al instituțiilor culturale și a cetățenilor, fiindcă Societatea susnumită nu dispune cu suma suficientă solicitată pentru efectuarea acestui lucru.

Având în vedere, că inițiativa Societății culturale mai sus menționată este patriotică și națională cu onoare vă rog, să binevoiți a acorda un ajutor pentru acest scop în cadrele bugetului exercițiului 1930.

Având în vedere împrejurarea, că cheltuielile facultative se pot ordona numai după ce bugetul este definitiv aprobat și dacă bugetul dispune de fonduri destinate pentru scopurile din chestiune, vă rog să binevoiți a dispune ca suma aprobată să fie ordonanțată numai după întocmirea și aprobarea bugetului pe anul 1930, neavând comuna de prezent nici un fond disponibil.

Șimleu Silvaniei, la 19 februarie 1930

Șeful biroului

Idem, f. 7

12. Nr. 6077—1929 adm.

Nr. —1930 Com. int.

Obiect : Societatea culturală Sălăjeana din Cluj de sub președinția de onoare a d-lui Iuliu Maniu, cere acordarea unei subvenții din bugetul exercițiului 1930 al comunei urbane Șimleu Silvaniei pentru mărirea fondului destinat pentru ridicarea unui bust al marelui bărbat de stat Simion Bărnăuțiu.

Comisiunea Interimară a comunei urbane Șimleu Silvaniei,

Asupra cererii înregistrate în nr. 6077—1929 adm. prin care Societatea culturală Sălăjeana din Cluj de sub președinția de onoare a dlui Iuliu Maniu, cere acordarea unei subvenții din bugetul exercițiului 1930 al comunei urbane Șimleu Silvaniei pentru mărirea fondului destinat pentru ridicarea unui bust al marelui bărbat de stat Simion Bărnăuțiu.

În vedere dispozițiunile hotărârii aduse sub nr. 2840 și 396—1928 a Delegației Permanente prin care s-a aprobat pe seama Comitetului școlar constituit pentru administrarea fondului destinat pentru ridicarea unui bust a lui Simion Bărnăuțiu patronul liceului din această localitate o subvenție în sumă de 5.000 lei, adică cincimii lei, care sumă în lipsa fondului disponibil pentru scopuri culturale nici până în prezent n-a fost ordonanțată.

Având în vedere împrejurarea, că cheltuielile facultative se pot ordona numai după ce bugetul comunei este definitiv aprobat și dacă bugetul comunei dispune de fonduri destinate pentru scopurile din chestiune,

Potrivit drepturilor sale asigurate prin dispozițiunile art. 536 din Legea pentru organizarea administrației locale, aduce în unanimitate de voturi următoarea

H O T Ă R Î R E

I. Cererea înregistrată la nr. 6077—1929 a Societății culturale Sălăjeana din Cluj se respinge cu aceea, că comuna va contribui la fondul Comitetului școlar constituit pentru ridi-

cărea unui bust lui Șimion Bărnăuțiu patronul liceului din această localitate, prin urmare se menține în întregime hotărîrea adusă sub nr. 2840/396—1928, a Delegației Permanente a comunei urbane Șimleu Silvaniei.

II. Se ordonă Biroului ordonanțarilor al comunei, că în cursul anului financiar se iau dispozițiuni necesare pentru semnarea acestei sume.

III. Plata acestei sume se va efectua în debitul alocației cuvenită a bugetului general pentru anul 1930.

IV. Cu executarea dispozițiunilor hotărîrii de față este însărcinat Biroul ordonanțarilor.

Dat în ședința Comisiei Interimare a comunei urbane Șimleu Silvaniei, ținută la 19 februarie 1930.

Președintele Comisiei Interimare
ss indescifrabil

Secretar general
al orașului
ss indescifrabil

Idem, f. 8—9

13. SOCIETATEA CULTURALĂ „SĂLĂJEANA” CLUJ

Către on

Primăria comunei urbane Șimleu Silvaniei

Societatea culturală „Sălăjeana” din Cluj, înaintea cu ani de zile a luat inițiative grea de realizat în vremurile de restriște economică: ridicarea unui bust marelui bărbat născut în Sălaj, în Șimleu Silvaniei, în fața liceului Șimion Bărnăuțiu.

Lucrările pregătitoare pentru sculptarea bustului au început în ziua de 1 martie a.c. de către sculptorul Ladea de la Școala de belle-arte din Cluj. Dezvelirea se va face în ziua de 28 mai, data împlinirii celor 67 ani de la moartea marelui dispărut.

Considerînd, că bustul va fi o podoabă pentru orașul Șimleu, credem că sîntem în asentimentul on. Consiliul comunal cînd afirmăm, că primăria are o datorință morală, ca să sprijine cu posibilitățile sale materiale înfăptuirea acestei inițiative. Cerem deci cu onoare, ca din rezervele primăriei, să ni se pună la dispoziție o sumă, cu care să putem ridica soclul, pe care va fi depus bustul. Sîntem informați că în Șimleu este o persoană, care ar putea ciopli din piatră și după cerințele arătate de sculptorul Ladea, venit personal la Șimleu în ziua de 8 martie, soclul, care va costa aproximativ suma de 11.000 lei.

Noi după ce vom cunoaște rezultatul aprobării cererii prezentate, care nădăjdulm, că va fi aprobată de înalta înțelegere a Consiliului comunal interimar, vom lua contact cu persoana amintită mai sus, care va putea începe executarea primelor lucrări.

Primiți din partea noastră asigurarea deosebitelor noastre considerațiuni.

Șimleu, la 8 martie 1930

pentru societatea culturală
„SĂLĂJEANA”
GH. C. ACIU

Idem, f. 10

14

Referat

Fonduri speciale pentru scopul indicat comuna nu are. Din fondul cultural, care nu este încă ordonanțat de Ministerul Finanțelor s-a aprobat pentru bust o subvenție de lei 5000.

Întrucît comuna va contribui la construirea soclului bustului urmează ca la capitolul cheltuielilor culturale să se prevadă în buget un articol special, alocîndu-se la acest articol suma incuvințată de autoritatea comunală.

Șimleu Silvaniei, la 12 martie 1930 Șeful biroului IVAN PETRIȘAN

Idem, f. 11

15

Nr. 1383—1930 adm.

Nr. —1930 Com. Int.

Obiect: Societatea culturală „Sălăjeana” din Cluj cere acordarea unei subvenții din bugetul exercițiului 1930, al comunei urbane Șimleu Silvaniei pentru mărirea fondului destinat pentru ridicarea unui bust marelui luptător național „Simion Bărnăușiu” în comuna urbană Șimleu Silvaniei.

Comisiunea Interimară a comunei urbane Șimleu Silvaniei,

Asupra cererii înregistrate sub nr. 1383—1930, prin care Societatea culturală „Sălăjeana” din Cluj cere acordarea unei subvenții din bugetul exercițiului 1930 al comunei urbane Șimleu Silvaniei pentru mărirea fondului său destinat pentru ridicarea unui bust marelui luptător național Simion Bărnăușiu în comuna urbană Șimleu Silvaniei,

Având în vedere aceea împrejurare, că comuna n-are fonduri speciale pentru scopul sus indicat și în prezent nu este orientată asupra sumelor care ar fi mai de lipsă pentru efectuarea lucrărilor pregătitoare pentru sculptarea bustului,

Potrivit drepturilor sale asigurate prin dispozițiunile art. 536 din Legea pentru organizarea administrațiunii locale, aduce cu unanimitate de voturi următoarea

HOTĂRÎRE

I. Se însărcinează Biroul administrativ al Primăriei să iei contact cu susnumita Societate pentru stabilirea acelei împrejurări, că pînă în prezent ce sumă este colectată și destinată construirii fondului de ridicarea bustului și iar de altă parte care este suma care reprezintă costul total al ridicării bustului. După primirea raportului biroului susnumit se va aduce hotărîre în merit asupra acestei chestiuni.

II. Cu executarea dispozițiunilor hotărîrii de față este însărcinat dl. președinte al Comisiunei Interimare prin Biroul administrativ al comunei.

Dat în ședința Comisiunei Interimare a comunei urbane Șimleu Silvaniei, ținută la 17 martie 1930.

Președintele Comisiunei
Interimare
ss indescifrabil

Secretarul general al
orașului
ss indescifrabil

Idem, f. 12

16.

Primăria comunei urbane Șimleu Silvaniei
Nr. 1383—1930 adm.

Către

*Onorata Societate culturală „Sălăjeana” Cluj
pein dl. Gheorghe C. Aciu student loco*

La adresa dvs. din 8 martie 1930, prin care ne solicitați acordarea unei subvenții din partea comunei pentru majorarea fondului destinat ridicării unui bust marelui luptător național Simion Bărnăușiu, spre a ne putea orienta asupra sumelor care ar fi de lipsă în scopul susmenționat, avem onoare a vă ruga, să binevoiți a ne comunica urgent de o parte suma colectată pînă în prezent și destinată construirii fondului de ridicarea bustului, iar de altă parte suma care reprezintă costul total al ridicării bustului.

După primirea răspunsului dvs. se va aduce hotărîre în merit asupra acestei chestiuni, Șimleu Silvaniei, la 13 martie 1930

Președintele Comisiei
Interimare
ss indescifrabil

Secretarul general al
orașului
ss indescifrabil.

Idem, f. 13

17. Către

Primăria comunei urbane Șimlen Silvaniei

La cererea dv. nr. 1383—1930 din 13 martie, referitoare la sumele de care dispune Societatea culturală „Sălăjeana” pentru ridicarea bustului lui „Simion Bărnuțiu”; precum și suma necesară realizării acestei inițiative, cu onoare vă înaintez nr. 11 din 16 martie a. c. a foi „Gazeta de Duminică”, în care președintele Societății „Sălăjeana”, Cornel Deac, în articolul intitulat: *Pentru slăvirea memoriei lui Simion Bărnuțiu*, aduce un raport detaliat și exact, asupra fondurilor de care dispunem până în prezent.

Afară de sumele arătate în Gazeta de Duminică, avem în perspectivă circa 4—5 mii lei de la băncile din Șimleu, cărora le-am înaintat cîte un apel-colectă, tot pentru acest scop.

Dacă sumele adunate, nu vor atinge 100.000 lei, pe calea colectei, poate vom recurge și la locuitorii români ai Șimleului.

Din parte-ne apreciem străduința dv. de a ne ajuta să ridicăm bustul în Șimleu, la granița de vest a țării, bustul lui Simion Bărnuțiu, care este însăși chintesența naționalismului și a cărei doctrină pe terenul naționalismului, sintetizează doleanțele românilor, exprimate cu veacuri înainte de anul istoric 1848.

Conștiinței dv. naționale și înțelegerii scopului final urmărit de Societatea studenților sălăjeni din Cluj, le vom face prinosul nostru de recunoștință, în credința, că vor fi luate de pîlde elocvente, în sprijinirea altor acțiuni, în alte orașe și regiuni: în care să pulseze ideea națională.

Rugîndu-vă să examinați cu minuțiozitate cererea noastră anterioară, rămînem, păs-trîndu-vă stima și respectul nostru, pentru sprijinul material ce ni-l dați.

Șimleu Silvaniei, 15 martie 1930

GHEORGHE C. ACIU
Pentru Societatea culturală
„Sălăjeana” din Cluj

Idem, t. 14

18.

Nr. 1538—1930 adm.
nr. 234—1930 Com. Int.

Obiect: Acordarea unei subvenții pentru Societatea culturală „Sălăjeana” din Cluj, pentru majorarea fondului destinat ridicării unui bust al marelui luptător național Simion Bărnuțiu.

Comisiunea Interimară a comunei urbane Șimleu Silvaniei,

Asupra adresei din 15 martie 1930 a Societății culturale „Sălăjana” din Cluj, prin care se solicită acordarea unei subvenții pentru construirea soclului pe care va fi așezat bustul marelui luptător național Simion Bărnuțiu.

Avînd în vedere motivele înșirate în susmenționată lege,

Avînd în vedere hotărîrea noastră nr. 1393 din 12 martie 1930, adusă în această chestiune,

Considerînd că ridicarea bustului lui Simion Bărnuțiu va contribui la înfrumusețarea orașului nostru, adică va fi un avantaj edilitar,

Considerînd faptul, că acest monument va rămîne în proprietatea comunei,

Potrivit drepturilor sale asigurate prin dispozițiunile art. 536 din Legea pentru organizarea administrației locale, aduce cu unanimitate de voturi următoarea

HOTĂRÎRE :

I. Se aprobă pe seama Societății culturale „Sălăjana” din Cluj, o subvenție în suma de 11.000 lei, adică unsprezecemii lei, prețul soclului, pentru majorarea fondului destinat ridicării unui bust în acest oraș marelui bărbat național Simion Bărnuțiu.

II. Suma susmenționată se va ordona în debitul bugetului de cheltuieli al anului financiar 1930.

III. Biroul economic-financiar se încredințează cu deschiderea creditelor necesare ordonanțării acestei sume.

IV. Cu ducerea la îndeplinirea dispozițiilor hotărârii de față este însărcinat dl. președinte al Comisiunii Interimare, prin Serviciul administrativ.

Dat în ședința Comisiunii Interimare a comunei Șimleu Silvaniei, ținută la 28 martie 1930

Președintele Comisiunii
Interimare
ss. indescifrabil

Secretar general al
orașului
ss. indescifrabil

Idem, f. 15

19.

Domnule Primar!

În urma încredințării primăriei orașului, am onoare a înainta oferta pentru construirea bazei bustului Simion Bărnăuțiu conform schiței alăturate, pe lângă următoarele condițiuni:

Din piatră naturală de prima calitate cioplită, ridicat pe terenul dinaintea liceului „Simion Bărnăuțiu” cu inscripția dată și literele aurite pentru suma de lei 12.000 — adică douăsprezece mii lei. În cazul dacă orașul va transporta materialul necesar cu vehiculele sale proprii de la gară la atelierul meu și de la atelier la fața locului — pentru suma de lei 11.000, adică unsprezece mii lei.

Termenul de plată 5.000 lei (cincimii) avans la începerea lucrărilor, iar restul de 6.000 lei fără aminare la 15 mai 1930, adică la data recepționării lucrărilor.

Primiți domnule Primar asigurarea deosebitelor mele stime și considerațiuni ce vi le păstrez.

Șimleu Silvaniei, la 17 aprilie 1930

Cu stimă:
ss. indescifrabil
(LUKA LUDOVIC)

Idem, f. 16

20.

Nr. 2318—1930 adm.

Obiect: Oferta lui Luka Ludovic sculptor de pietre, pentru construirea soclului bustului lui „Simion Bărnăuțiu”.

Noi, Președintele Comisiunii Interimare a comunei urbane Șimleu Silvaniei,

Asupra ofertei înregistrate sub nr. 2318 din 17 aprilie 1930 în care dl. Luka Ludovic sculptor de pietre, se angajează a construi soclul la bustul lui Simion Bărnăuțiu, în schimbul sumei de 11.000 lei, adică unsprezece mii lei, urmînd, ca materialul să fie transportat cu vehiculele orașului,

Avînd în vedere dispozițiunile hotărîrii nr. 1538/234 din 28 martie 1930 a Comisiunii Interimare a orașului prin care s-a aprobat o subvenție de 11.000 lei pentru majorarea fondului destinat ridicării unui bust în acest oraș marelui luptător național Simion Bărnăuțiu, urmînd ca această sumă să fie destinată construirii soclului,

Avînd în vedere convenția încheiată de către Societatea „Sălăjeana” cu susnumitul sculptor,

Potrivit drepturilor noastre asigurate prin dispozițiunile Legii pentru organizarea administrațiunii locale, aducem următoarea

DECIZIUNE :

I. Se aprobă ordonanțarea sumei de 5.000 lei, adică cincimii lei pe seama dlui Luka Ludovic sculptor de pietre, ca primă rată din costul construirii soclului, urmînd, ca rata a II-a de 6.000 lei, adică șaseimii lei să fie ordonanțată după recepționarea lucrărilor.

II. Ordonanțarea se va efectua în debitul alocației cuvenite a bugetului general de cheltuieli.

III. Cu executarea dispozițiunilor deciziei de față este încredințat Biroul ordonanțărilor.

Șimleu Silvaniei, la 24 aprilie 1930

Președintele Comisiunii
Interimare
ss indescifrabil

L. S. Secretarul general al
orașului
ss indescifrabil

Idem, t. 17

21.

Nr. 4127—1930 adm.

Nr. 542—1930 Com. Int.

Obiect : Ordonanțarea sumei de 6.000 lei pentru sculptorul Luka Ludovic domiciliat în Șimleu Silvaniei.

Comisiunea Interimară a comunei urbane Șimleu Silvaniei,

Asupra raportului nr. 4127—1930 al Serviciului administrativ referitor la plata lucrărilor efectuate de Luka Ludovic privitor la furnizarea și așezarea soclului comandat, pe care soclu va fi așezat bustul lui Simion Bărnuțiu,

Asupra ofertei înregistrate sub nr. 2318 din 17 aprilie 1930, prin care dl. Luka Ludovic sculptor de piatră s-a angajat pentru a construi soclu la bustul lui Simion Bărnuțiu în schimbul sumei de 11.000 lei,

Avînd în vedere dispozițiunile hotărîrii nr. 1538/234 din 28 martie 1930 a Comisiunii Interimare a orașului, prin care s-a aprobat o subvenție de 11.000 lei pentru majorarea fondului destinat ridicării unui bust în acest oraș marelui luptător național Simion Bărnuțiu, urmînd ca din această sumă să se plătească costul construirii și așezării soclului,

Avînd în vedere convenția încheiată de către Societatea „Sălăjeana” cu susnumitul sculptor,

Avînd în vedere dispozițiunile deciziei nr. 2318 din 24 aprilie 1930 prin care s-a ordonanțat lui Luka Ludovic 5.000 lei ca anticipație pe contul de lei 11.000, urmînd ca restul adică 6.000 lei se va plăti numitului după recepționarea lucrărilor,

Avînd în vedere datele procesului-verbal de recepționare din 23 iulie 1930, prin care s-a propus ordonanțarea sumei restante adică de 6.000 lei,

Potrivit drepturilor sale asigurate prin dispozițiunile Legii pentru organizarea administrațiunii locale, și a Legii asupra contabilității publice, aduce cu unanimitate de voturi următoarea :

HOTĂRÎRE :

I. Se iau la cunoștință datele procesului-verbal de recepționare privitor la preluarea soclului furnizat de Luka Ludovic pentru așezarea bustului lui Simion Bărnuțiu și se aprobă ordonanțarea sumei de 6.000 lei, adică șaseimii lei pe seama dlui Luka Ludovic ca rată ultimă a costului construirii soclului.

II. Întrucît însă Luka Ludovic n-ar fi respectat instrucțiunile convenției încheiate cu Societatea „Sălăjeana” privitor la pregătirea soclului, va rămîne responsabil materialmente.

III. Ordonanțarea sumei de mai sus se va efectua în debitul alocației cuvenite a bugetului general de cheltuieli.

IV. Cu executarea dispozițiilor deciziei de față este încredințat Biroul ordonanțarilor.

Dat în ședința Comisiunii Interimare a comunei urbane Șimleu Silvaniei, ținută la 23 iulie 1930.

Președintele Comisiunii
Interimare
ss indescifrabil

Secretar general al
orașului
ss indescifrabil

Idem, f. 18-19

22.

Nr. 4127-1930 adm.

PROCES-VERBAL
de recepționare definitivă

Astăzi, anul 1930 luna iulie ziua 23.

Dresat înaintea liceului „Simion Bărnăuțiu”, privitor la recepționarea definitivă a soclului furnizat de Luka Ludovic, pe care va fi așezat bustul lui Simion Bărnăuțiu.

Se constată în fața locului, că lucrarea dată pentru efectuare dlui Luka Ludovic, domiciliat în Șimleu Silvaniei, cu hotărîrea nr. 2318/1930 a Primăriei, se găsește astăzi în următoarea situație:

S-a efectuat furnizarea și așezarea soclului comandat.

În consecință plata cuvenită antreprenorului ca contravaloare a lucrărilor efectuate se va face în suma de 6.000 lei, adică șase mii lei, drept contravaloare a lucrărilor terminate.

Modul de executare a lucrărilor este următorul: soclul este făcut din platră naturală de prima calitate cioplit și prevăzut cu litere aurite „Simion Bărnăuțiu” și data. Comisia esmisă de recepționare găsește soclul de potrivit cu toate, că nu poată să constate, că care prescripțiunile și instrucțiunile sculptorului Ladea date lui Luka Ludovic au fost respectate sau ba, deoarece aceste instrucțiuni n-au stat la dispoziția comisiei.

Despre ce s-a încheiat prezentul proces-verbal de recepționare, și după cetire s-a semnat cu mîna proprie.

D. c. m. s.

Primar:
ss indescifrabil

Șeful biroului:
ss indescifrabil
Membrii Comisiunii de recepționare
V. MERA
ss indescifrabil

Idem, f. 20

23.

Dlui Primar al comunei urbane
Șimleu Silvaniei

Sinteți rugați să publicați de urgență o invitare-afiș în care considerînd marea personalitate istorică a lui Simion Bărnăuțiu și deosebita cinste, că la dezvelirea bustului său de către tinerimea universitară va fi prezent și dl. prim-ministru dr. Iuliu Maniu (nepot după tată a marelui S. Bărnăuțiu) și va veni prima oară și noul arhiepiscop înalt preasfințitul Arhiepiscop de la Oradea dr. Traian V. Frențiu, dimpreună cu corul Hubic, primăria orașului Șimleu invită pe toți concetățenii orașului Șimleu să participe la serbarea și bucuria noastră.

Se va fixa ordinea recepțiilor și veți binevoi a vă îngriji ca orașul de 6-8 sept. a. c. să fie deosebit curățit, luminat și în 6 sept. să fie deja ridicate 2 portaluri, una la în crucișarea str. Ferdinand cu străzile de la gară, una la partea de jos a podului mare (piața bucatelor) de către Crasna.

Dimpreună cu Poliția de stat veți supraveghea încadrarea, deplasarea mulțimii, primirile și ordinea generală.

În 1 sept. veți trimite delegați la consfătuirea organizației județene.

Zalău, la 26 aug. 1930

Prefect
Dr. ACIU

Idem, dos. 4942/1930, f. 1

24.

Către onoratul Consiliu Județean Zalău

Consiliul județului Sălaj este rugat să ia în dezbateră modul cum socotește a se prezenta la serbarea națională Simion Bărnuțiu în 7 septembrie la Șimleu Silvaniei, fiind prezent guvernul și excelența sa Arhiepiscopul de Oradea. Rog cu insistență să decideți a se insista să se prezinte întreaga populație din județ în frunte cu primarii, consilieri, preoți și învățători în deplină ordine și prevăzuți cu merinde. Pe tren reducere importantă.

Șimleu Silvaniei la 26 august 1930

Cu dragoste românească
Prefectul jud. Sălaj

Idem, fond Prefectura jud. Sălaj, dos. 12586/1930, f. 1

25.

Administrația județului Sălaj
Serviciul administrativ
Nr. 12586—1930

*Dlor. Primpretori, Primari
ai comunelor urbane și rurale, dlor. notari*

La reședință.

Avem onoare a vă aduce la cunoștință, că în ziua de 7 septembrie 1930 se va serba în Șimleu Silvaniei dezvelirea bustului lui „Simion Bărnuțiu” ridicat de Societatea culturală „Sălăjeana” din Cluj de sub președinția de onoare a dlui Iuliu Maniu cu concursul direcției liceului „S. Bărnuțiu”, „Reuniunea femeilor române sălăjene”, Primăria Șimleu Silvaniei „Casina română” și despărțământul Sălaj al „Astrei”.

Cum aceste mari serbări naționale sînt organizate sub înaltul patronaj al dlui. prim-ministru Iuliu Maniu, iar la serbări va participa înaltul guvern, P. S.-lor episcopii dr. Traian Valeriu Frențiu de la Oradea și dr. Iuliu Hossu de la Gherla, directorul Ardealului dr. Valer Moldovan, profesori universitari, prefecți, reprezentanții armatei din Sălaj, delegații societăților culturale și studențești din întreaga țară și autoritățile din județ, vă invităm a aduce la cunoștință publică în modul obișnuit, stăruind pe lângă populație ca să se prezinte în număr cit mai mare, îmbrăcați de sărbătoare pentru a da fastul cuvenit marelui bărbat care a fost Simion Bărnuțiu.

În ce privește pe dñii primpretori, notari, primari și reprezentanții comunali, aceștia se vor prezenta în mod obligatoriu în fruntea delegaților fiecărei comune formînd cortegii cu drapelul aparte pe comune, care vor fi conduse de primpretorul fiecărei plase aparte, care se va îngriji și pentru menținerea ordinii cortegiului.

Zalău, la 29 august 1930

p. Președinte :
T. DRAGOMIR

Șef de serviciu:
Dr. SUPURAN

Idem, f. 3

26.

Nr. 12586—1930 adm.

10—1930 Cons. jud.

*Extras din procesul-verbal al ședinței
Consiliului județean ținută în data de 30 aug. 1930*

Dl. secretar general, după ce s-a declarat urgența, dă citire adresei dlui. dr. Alexandru Aciu, prefect al județului, referitor la felul cum va fi reprezentat județul la serbarea națională Simion Bărnăuțiu din 7 septembrie 1930 la Șimleu Silvaniei.

Consiliul județean

DECIDE :

că va participa la această serbare națională cu întreg prezidiul și cu membrii prezenți în ședința de azi.

Pentru conformitatea extrasului

Președinte,
ss indescifrabil

Secretar general
DELEU

Idem, f. 4

27.

4873

Administrativ

Către comandantul Batalionului 7 vânători de munte Zalău

Avem onoare a vă ruga, că pentru serbările care se vor desfășura în Șimleu Silvaniei la 7 septembrie a. c., cu ocazia dezvelirii bustului lui Simion Bărnăuțiu să binevoiți a ne trimite orchestra militară și un pluton de onoare.

Totodată cu onoare vă rugăm să binevoiți a ne comunica urgent condițiunile pe lângă care ne veți putea trimite orchestra militară și plutonul de onoare (costul transportului și aprovizionarea).

Șimleu Silvaniei, la 1 septembrie 1930

Președintele Comisiei
Interimare
ss indescifrabil

Secretar general al
orașului
ss indescifrabil

Idem, Primăria orașului Șimleu Silvaniei, dos. 4942/1930, f. 2

28.

Primăria comunei urbane Șimleu Silvaniei

Nr. 4896—1930 adm.

Către uzina electrică loco

Avem onoarea a vă ruga, că în vederea festivităților care vor avea loc în Șimleu Silvaniei la 7 septembrie a. c. cu ocazia dezvelirii bustului Simion Bărnăuțiu, să binevoiți a servi curentul electric atât în ziua de 6 septembrie a. c. cât și la 7 septembrie, începând cu orele 3 p. m.

Totodată cu onoare vă rugăm să binevoiți a lua măsurile necesare spre a se completa becurile care lipsesc din rețeaua luminației publice, mai ales pe str. Regele Ferdinand.

Sintem convingși, că aprecind însemnătatea din punct de vedere național și cultural a serbărilor care se vor desfășura în orașul nostru veți binevoi a ne da tot concursul necesar pentru asigurarea unei cât mai bună reușită a acestor serbări.

Șimleu Silvaniei, la 1 septembrie 1930

Președintele Comisiunei
Interimare :
ss indescifrabil

Prefect :
dr. ACIU

Secretar general al
orașului :
ss indescifrabil

Idem, f. 4

29.

Primăria comunei urbane Șimleu Silvaniei
Serviciul administrativ
Nr. 4896—1930 adm.

Publicațiune

Întreaga populație a orașului Șimleu Silvaniei este invitată ca în zilele de 6 și 7 septembrie a. c. cu ocazia serbărilor care se vor desfășura în acest oraș, să fie arborate toate casele cu drapele treicolor.

Este strict interzisă arborarea de drapele vechi, decolorate sau zdrențuite. Întrucât este posibil se vor arbora drapele noi, sau revopsite, la care culoarea să fie intactă.

Totodată, în zilele de mai sus curțile și trotuarele de dinaintea caselor vor fi curățate și măturate. Udatul și măturatul trotuarelor se va face pînă la ora 6 dimineața.

În general în aceste zile toate intravilanele, curțile și casele din acest oraș vor trebui să aibă un aspect de curățenie și de ordine.

Șimleu Silvaniei, la 1 septembrie 1930

Președintele Comisiunei
Interimare
/ss/ dr. SABO IOAN

Secretar general al
orașului
/ss/ dr. Z. BALTA

Idem, f. 6

30.

Dlor Primpretori la reședință

Binevoiți a ne raporta pînă joi (4 sept.) dimineața asupra numărului, vîtafului și a stației unde se vor concentra, numărul participanților din fiecare comună. Pot călători cu 50% reducere. În Șimleu nu au intrare pînă la orele 6 dimineața.

Înaintați de urgență sumele încasate din vinzarea fotografiilor trimise.

Z(alău) 2 sept. 1930

Prefect :
Dr. ACIU

Idem, fond Prefectura jud. Sălaj, dos. 12586/1930, f. 5

31.

Nr. 1702—1930 adm.

Pretura plasei Tășnad

Obiec :

A se raporta numărul participanților la serbările Simion Bărnuțiu din Șimleu Silvaniei.

Domnule Prefect!

În conformitate cu ordinul dvs. telegrafic cu onoare vă raportează că în conferința administrativă din 30 august împreună cu primarii comunelor am stabilit numărul participanților

din plasa Tășnad la serbările din Șimleu Silvaniei. Numărul acestora atinge cifra de 1200 persoane.

Totodată cu onoare vă rog a ne aviza dacă vom avea reducere pe tren și în ce măsură, deoarece sint nedumeriri în această cauză. Într-o foaie volantă am citit de 50% reducere. Dl. deputat Aurel Ghilea ne-a asigurat de 75%, sau trenuri speciale gratis.

Ar fi bine dacă am ști din bună vreme mersul trenurilor și dacă am avea vagoane separate în număr îndestulător, deoarece oamnei din plasa Tășnad nu pot pleca pedestru fiind cea mai apropiată comună (Derșida Mică) la o îndepărtare de 22 km de Șimleu Silvaniei.

Tășnad-Blaja, la 31 august 1930

Primpretor :
ss indescifrabil

Idem, f. 6

32.

Pretura plasei Crasna
Nr. 737—1930 adm.

*Domnului prefect
Zăldu*

Referitor la ord. dat cu nr. 12742—1930 am onoarea a vă raporta că pe teritoriul plasei Crasna stații de tren nu sint. Din plasa Crasna conform rapoartelor primite se vor prezenta la serbările din 7 septembrie circa 3600 oameni.

Numărul votavurilor va fi 63.

Am onoare a vă raporta că costul ilustrațiilor în suma de 1500 lei s-a înaintat în ziua de 27 august, predându-se suma la mină dlui Prefect.

Crasna la 2 septembrie 1930

Primpretor :
Dr. C. GHEȚIE

Idem, f. 7

3.

Nr. 978/930

Primpretorul plasei Zălau

Domnule Prefect!

Cu referire la ordinul dvoastră nr. 12586/930, am onoare a vă raporta, că din această plasă vor participa la serbarea națională „Simion Bărnăuțiu” din 7 septembrie în Șimleu Silvaniei circa 650 de oameni.

Stații de concentrare: Zălau, Bocșa, Borla, Sărmășag și Șimleu.

Zălau, la 4 septembrie 1930

Primpretor :
ss indescifrabil

Idem, f. 8

34.

TELEGRAMA : 4/9 Cluj

Dlui Președinte al Delegațiunii județene

Rugăm luați dispoziții ca județul dvs. să fie reprezentat printr-un delegat la serbările dezvelirii bustului lui Simion Bărnăuțiu care va avea loc la 7 septembrie a. c. la Șimleu Silvaniei urmînd să se depună și o cunună în numele județului.

p. dir. ministerial
V. HODOȘ
nr. 27705/930

<Rezoluție>

Luat la cunoștință. Costul cununei a și fost ordonanțat sub nr. 13193—1930.
Zălau, la 10.I.1931

Idem, t. 9

35.

De la primpretura plasei Valea lui Mihai
Nr. ad. 1506/1930

*Domnului Prefect
Zălau*

La ordinul dvoastră nr. 12742/930, avem onoare a vă raporta, că conform raporturilor primite pînă azi la ora 11 din plasa Valea lui Mihai vor pleca la Șimleu 142 persoane. Toți se vor aduna la gara Șimleu, asupra îmbarcării dl. primpretor din Carei va lua dispozițiuni atît pe linia Valea lui Mihai—Carei—Șimleu, cît și pe linia Marghita—Șimleu. Sperăm că se vor prezenta și mai multe persoane. Totodată cu data de azi expediem prin mandat poștal suma de 1835 lei din distribuirea alor 367 ilustrate.

Valea lui Mihai, la 4.IX.1930

Primpretor:
ss indescifrabi

Idem, t. 10

36.

Nr. 13137—1930 adm.

Din ședința de la 9 sept. 1930 a Delegațiunii Consiliului județean Sălaj.

S-a citit adresa nr. 710—1930 a dlui dr. Alexandru Aciu prefectul județului comunicată mai jos:

Domnului Președinte al Delegației județene,

Prin prezenta vin a vă exprima mulțumitele mele atît dvoastră cît și dlui Președinte și Consiliului întreg județean, pentru participarea solemnă și românească, atitudinea dovedită la serbările „Simion Bărnuțiu” din 7 sept. la Șimleu. Transmit totodată aceleași mulțumite ale dlui Prim-ministru și al guvernului. Prin solemnitatea de la Șimleu s-a ridicat conștiința, mîndria și demnitatea Sălajului, s-a evidențiat solidaritatea românească a Ardealului și posibilitățile înalte etnice, culturale și sociale ale neamului întreg românesc.

Simion Bărnuțiu, profetul neamului de la 1848 și le-a revărsat din nou darurile sale asupra noastră, să-i zicem din tot sufletul: „Fie-i memoria bine cuvîntată și neuitată în veacuri”.

Șimleu Silvaniei, la 8 sept. 1930

Prefectul județului Sălaj
Dr. A. ACIU

Delegațiunea cu mulțumită ia la cunoștință comunicarea dlui prefect și

DECIDE

ca în numele județului să-și exprime mulțumitele sale tuturor consiliilor comunale, funcționarilor publici din județ și întregii populațiuni pentru ținuta demnă ce au manifestat cu ocaziunea mării sărbători naționale.

Președinte:
ss indescifrabil

Idem, t. 13

37.

... În vara anului 1930, societatea noastră a avut fericirea să-și vadă realizat unul din idealurile cele mai frumoase ale ei. Acest ideal a înconștient și a trăit în sinul societății, de la înființarea ei. E vorba de bustul lui Simion Bărnăuțiu, ridicat în Șimleu Silvaniei în fața liceului, care-i poartă numele.

După puterile sale modeste, societatea noastră a ținut să-și exprime prin acest bust, prinosul său de recunoștință acestui mare fiu al Sălajului, al cărui glas a răsunat în 1848 pe Cîmpia Libertății din Blaj în suflul unui patruzecidec mii de români. Înțeleptul profesor și naționalist (patriot — n. n.) infocat, care a deschis ochii românilor transilvăneni asupra pericolului ce-i așteaptă din partea ungarilor, care voiau să-i înghită în masele lor, merită o recunoștință din partea noastră cit se poate de mare.

Cu ajutoarele primite din partea mai multor instituțiuni, ceea ce s-a relatat la timpul său prin ziare, societatea noastră, în frunte cu neobositul ei președinte, dl. Cornel Deac, a început acțiunea pentru realizarea acestui bust și pentru aranjarea grandioaselor serbări cu ocazia dezvelirii lui. Sprijinul din partea societății românești n-a lipsit nici de data aceasta. În frunte cu dl. Iuliu Maniu, președinte de onoare al societății noastre, toată suflarea românească din Sălaj a colaborat la reușita acestor serbări, pe care nu e nevoie să le descriem, deoarece le cunoaștem cu toții.

Acest modest bust are menirea să reamintească figura marelui luptător în inima tuturor românilor. Sălajul își are și și-a avut întotdeauna oamenii săi mari, pe care trebuie să-i venerăm așa cum se cuvine ..."

Idem, fond : Societatea culturală „Sălăjeana” a studenților sălăjeni din Cluj, dos. 1 (1930—1931) — documentul : „Raport asupra activității de zece ani a societății culturale „Sălăjeana”.

38.

68 — 1947
28.VI.1947

*Domniei sale domnului director al liceului
SIMION BĂRNUȚIU Șimleu Silvaniei*

În cadrul acțiunii de comemorare a marelui fiu al Sălajului și neamului românesc, luptător pentru libertate și dreptate socială, SIMION BĂRNUȚIU, bătrina Asociațiune culturală ASTRA ar fi fericită a putea găsi modalitatea de colaborare cu dvs. pentru a putea crea un muzeu consacrat lui Simion Bărnăuțiu, patronul liceului ce cu onoare conduceți.

Acest muzeu s-ar realiza deocamdată "pe plan didactic și fragmentar, înfăptuirea lui fiind posibilă numai în etape și pe termen lung.

Scopul muzeului ar fi promovarea constantă a cultului personalității lui SIMION BĂRNUȚIU, prin realizarea eșalonată a următoarelor secții :

- a) secția bibliografică, care să reunească toate cărțile scrise și tipărite de S. Bărnăuțiu și acelea scrise despre viața și activitatea sa,
- b) secția periodicelor din 1848/49,
- c) secția stampelor,
- d) secția manuscriselor,
- e) secția relicvelor personale,
- f) secția pieselor comemorative etc.

Despărțământul Astei din Șimleu Silvaniei prin președintele său, rev. Ioan Codreanu vicar, va acorda întreg concursul său.

Primiți, vă rugăm, domnule director, asigurarea deosebitelor noastre considerațiuni.

PREȘEDINTE:
G. MĂRCUȘ

SECRETAR
AUREL POP

Idem, fond : Colecția personală Grațian C. Mărcuș, dos. 61

39.

75/947

11 iulie 1947

Domniei sale domnului
prof. I. Moga sculptor
Brad, jud. Hunedoara

Mult stimat domnule,

Ni s-a adus la cunoștință că afirmativ Comitetul pentru organizarea aniversării centenarului de la 1848 v-ar fi cerut a executa un bust a lui Simion Bărnuțiu și a altor luptători ai epocii prin dl. inspector Ioan Bitea.

În cazul în care cele mai de sus ar corespunde realității, cu onoare vă aducem la cunoștință că eventual și desp. nostru ar fi amator a comanda o copie a bustului, avînd intențiunea a-l înălța în orașul Zălau.

Pentru acest scop vă rugăm să binevoiți a ne trimite toate informațiunile ce le credeți necesare, poate o fotografie a bustului, în cazul că ar fi gata, ca și costul acestuia, turnat în bronz. Menționăm că la Zălau am avea destinat ceva bronz pentru un scop similar și ne-ar putea fi de folos și informația asupra cantității și calității de bronz necesar pentru turnarea bustului.

Sintem în așteptarea răspunsului dvs. și vă rugăm să binevoiți a primi expresiunea admirației noastre pentru numeroasele dvs. lucrări artistice cu care ați împodobit țara noastră.

PREȘEDINTE
GRAȚIAN MĂRCUȘ

SECRETAR
AUREL POP

Ibidem

40.

Nr. 87—1947

24.IX.1947

ASOCIAȚIUNEA PENTRU LITERATURA ȘI CULTURA POPORULUI ROMÂN „ASTRA”

Fondată la 1861. Despărțămîntul central județean Sălaj-Zălau. Înfiiințat în anul 1871.

Domnule Prefect,

Aniversarea centenarului revoluției din 1848 se va face în toată Transilvania în cadre deosebite, considerînd semnificația insuficient subliniată a acestei mișcări populare, în trecut.

Una din figurile mărețe a revoluției din 1848 a fost Simion Bărnuțiu, părintele democrației române.

Există o dorință generală a publicului românesc din acest județ, pe care o interpretăm în aceste rînduri, cu figura acestui revoluționar — fiu al Sălajului — să fie eternizată fie printr-o statuie fie printr-un bust care ar urmă să fie așezat sau în satul său natal: Bocșa, sau la Carei unde a luat bacalaureatul, sau în Zălau capitala județului, unde să simbolizeze lupta iobagilor de altă dată, robotori ai pămîntului, pentru o soartă mai bună.

Cu respect vă rugăm domnule Prefect să binevoiți a aprecia asupra acestui deziderat — putem spune fără exagerare, unanim — al populației române din Sălaj.

Primiți, vă rog, domnule Prefect, asigurarea deosebitelor noastre considerațiuni.

PREȘEDINTE:
G. MĂRCUȘ

SECRETAR:
AUREL POP

Domniei sale domnului Prefect al județului Sălaj
Zălau

Idem, fond Prefectura jud. Sălaj, dos. 8415/1947, f. 1

41.

Pref. jud. Sălaj
 Serv. Adm.
 Nr. 8415/1947
 Zălau, la 10 noem. 1947

Obiect :
 Ridicarea unui bust lui Simion Bărnăușiu

Către
Asociațiunea „Astra” Despărțământul județului Sălaj—Zălau

La adresa d.voastră nr. 87 din 24 sept a. c. cu onoare vă comunicăm că, în ședința din 29 oct. 1947, Comisiunea Interimară județeană cu Hotărîrea nr. 28/1947 a luat act de propunerea făcută ca la aniversarea centenarului revoluției din 1848, să se dezvelească un bust sau o statuie marelui luptător și fiu al Sălajului Simion Bărnăușiu.

Pentru realizarea acestei acțiuni și lucrări, urmează să se constituie un comitet de inițiativă, compus din reprezentanții autorităților, organizațiilor politice și asociațiilor culturale din județ, care vor fi convocați de noi într-o ședință pentru a lua măsurile necesare.

P. Prefect,
 I. OPRÎȘ

Șeful serviciului
 FILIP

Idem, f. 2

42.

PREFECTURA JUDEȚULUI SĂLAJ
 Serviciul financiar
 Nr. 9823—1947
 Zălau, la 20 nov. 1947

DOMNULE MINISTRU

Apropiindu-se împlinirea unui veac de la revoluția din 1848, Comisiunea Interimară a jud. Sălaj, în ședința din 29 oct. 1947, a hotărît să ridice în orașul de reședință Zălau, statuia lui Simion Bărnăușiu, care a fost unul din fruntașii revoluției românești din Transilvania, fiul județului nostru și înmormîntat în comuna Bocșa din acest județ.

Am însușit această hotărîre a Comisiei Interimare și la data de 12 noiembrie 1947, am convocat și constituit un comitet, compus din toate autoritățile de la reședința județului și responsabili tuturor partidelor din Blocul Partidelor Democratice.

În scopul obținerii autorizației de ridicare a monumentului am intervenit la Ministerul Artelor, Comisiunea Superioară a Monumentelor Istorice.

Finanțarea acestei monumentale lucrări, care va costa circa 3 milioane lei, intenționăm a o face din contribuția benevolă a populației din întreaga țară și în special din contribuția benevolă a populației din județul nostru.

În scopul lansării apelului la contribuția benevolă a populației, vă rugăm DOMNULE MINISTRU, să binevoiți a propune Consiliului de Miniștri eliberarea autorizației pe întreaga țară, conform dispozițiilor art. 3 lit. e din legea nr. 497, publicată în Mon. Of. nr. 147 din 28 iunie 1946.

PREFECT :
 MIRON MECHIU

ȘEFUL SERV. FIN.:
 GRIGORE JECĂN

Idem, dos. 9823/1947, f. 3

43.

ROMÂNIA
MINISTERUL ARTELOR
DIRECȚIA ARTELOR

Onor
Prefectura județului Sălaj
Serviciul Financiar
Zălau

nr. 18.425/1947

DOMNULE PREFECT,

La adresa dvs. nr. 9823/1947, privitoare al ridicarea statuii lui Simion Bărnuțiu în orașul Zălau;

Potrivit hotărîrii Comisiei Superioare pentru Monumente Publice — proces-verbal nr. 186 — avem onoarea a vă face cunoscut că în conformitate cu Regulamentul Monumentelor Publice — Monitor Oficial nr. 155/7.VII.1942, trebuie să ne înaintați în cite 2 exemplare următoarele: 1) proiectul monumentului, 2) planul de situație al locului pe care va fi fondat, 3) memoriul explicativ în care se va arăta cit costă întreaga lucrare, artistul executant, materialul de execuție care nu poate fi decit veritabil piatră de carieră, metal etc. și orice alte explicațiuni lămuritoare.

p. MINISTRU,
ss indescifrabil

p. DIRECTOR,
ss indescifrabil

<rezoluții> 15/XII.947 Se va convoca comitetul de inițiativă prin pretorul Sima; I. Opreș

Se va convoca acest comitet miine 20 crt, orele 5 p. m. în sala mică de ședințe. Se va comunica dlui Sima să execute convocarea. Mechiu.

Idem, t. 5

LES BUSTES DE SIMION BĂRNUȚIU DANS LE DÉPARTEMENT DE SĂLAJ

(Résumé)

Les auteurs publient 43 documents de l'archive relatives aux projets pour deux bustes du patriote roumain Simion Bărnuțiu à Șimleu Silvaniei et Zălau. 37 documents ont trait au buste de Simion Bărnuțiu à Șimleu Silvaniei, oeuvre du sculpteur R. Ladea, inauguré à 7 septembre 1930. 6 documents concernent l'intention de l'association ASTRA pour un bust de Simion Bărnuțiu à Zălau.

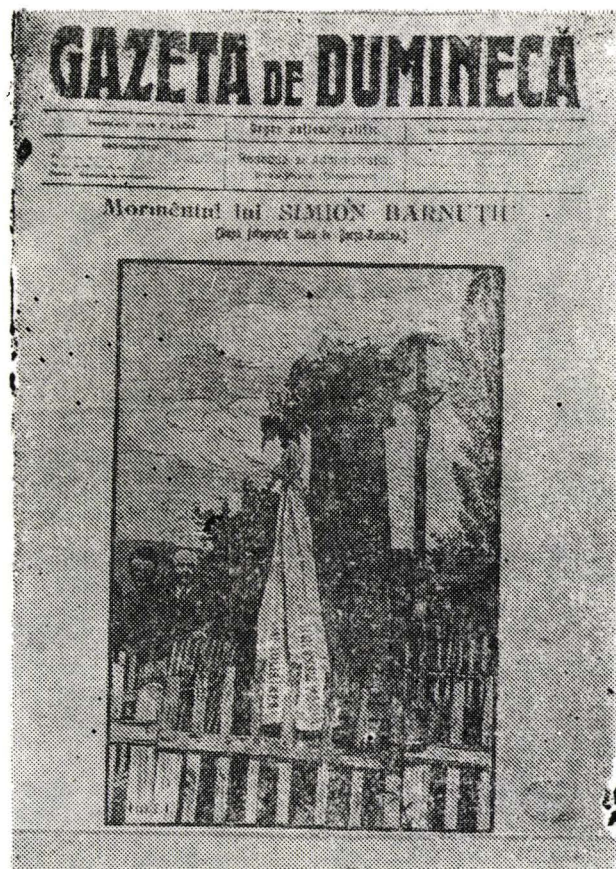

Fig. 1. Săptămânalul *Gazeta de duminică* din Șimleu Silvaniei publică în paginile sale articole și fotografii despre Simeon Bărnăuțiu.

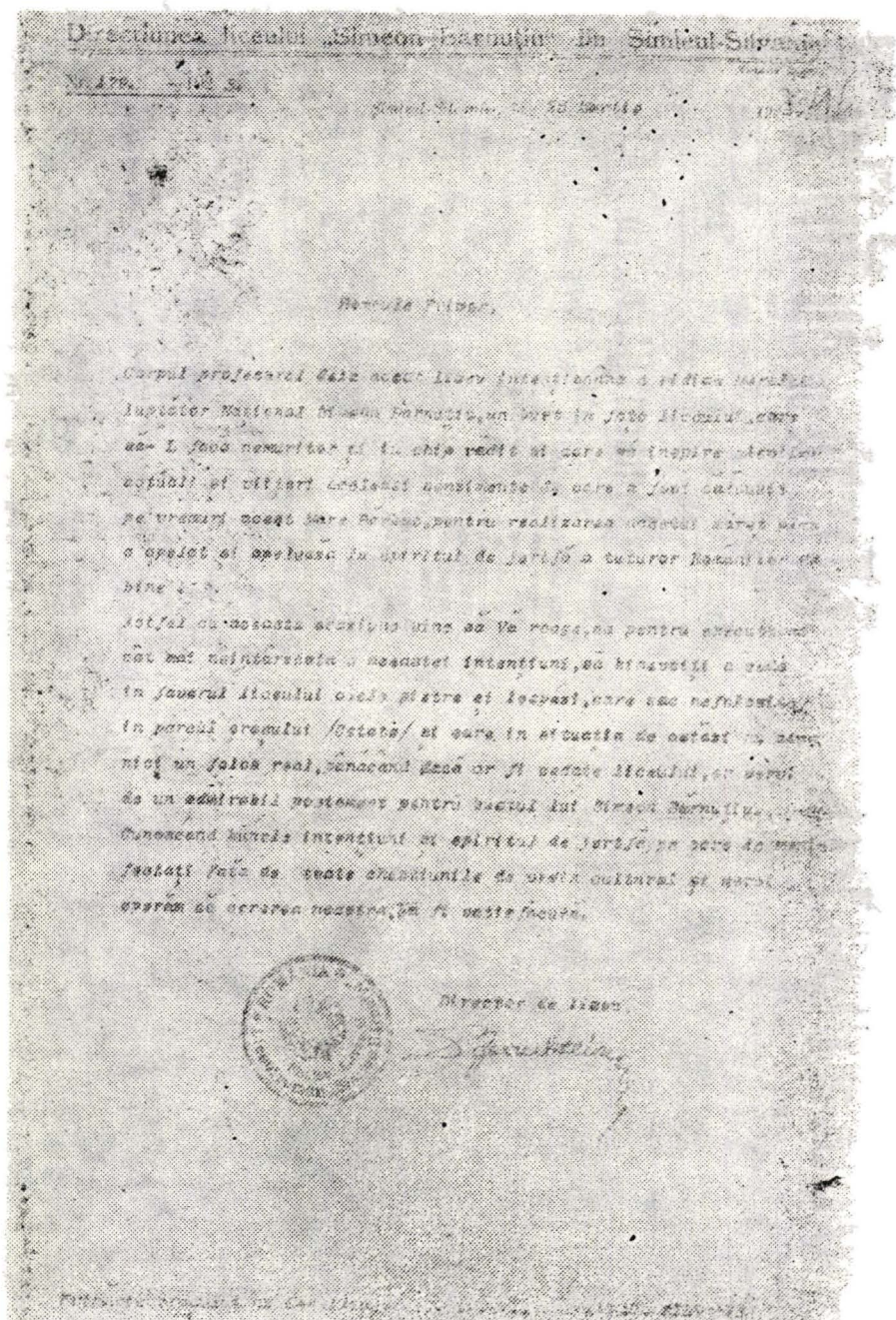

Fig. 2. Adresa Liceului „Simion Bărnuțiu” din Șimleu Silvaniei adresată primăriei orașului prin care se arată intenția ridicării unui bust „marelui luptător național Simion Bărnuțiu”.

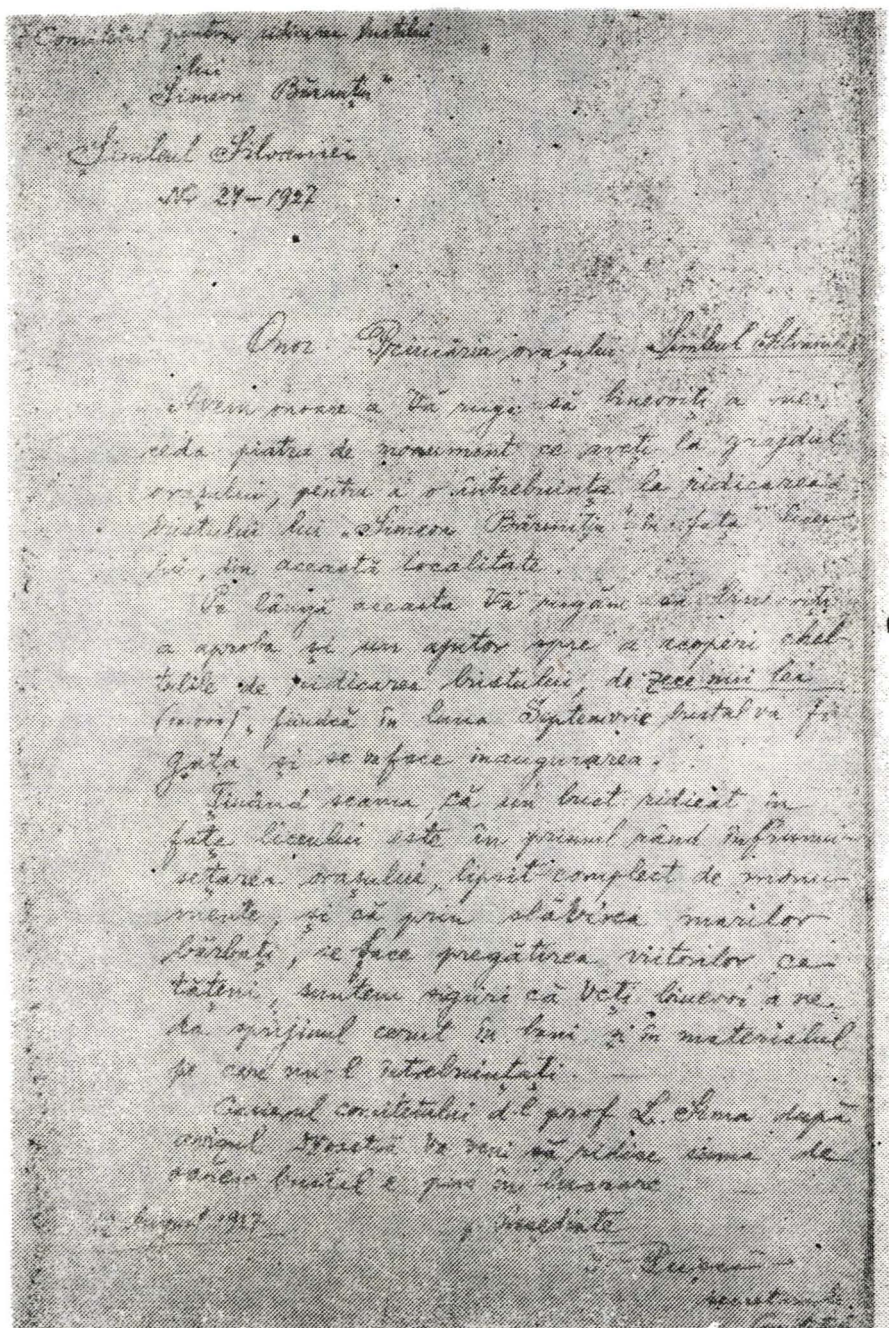

Fig. 3. Comitetul pentru ridicarea bustului lui Simion Bărnețu din Simleu Silvaniei, soli-
cită primăriei orașului cedarea pietrei, pentru a fi întrebuințată la ridicarea bustului.

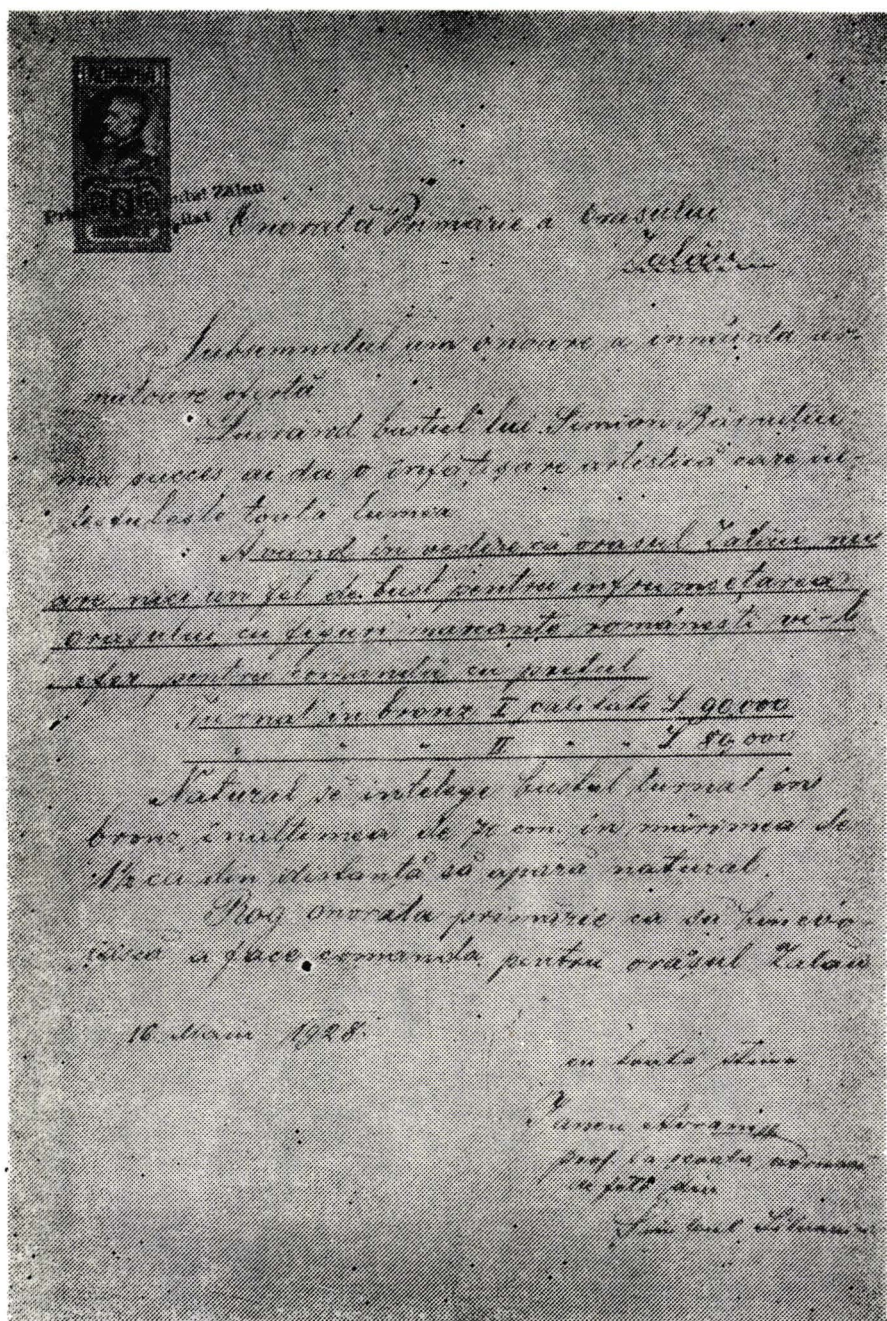

Fig. 4. Profesorul Iancu Avram din Zalău, oferă Primăriei orașului spre cumpărare un bust al lui Simion Bărnuțiu.

Fig. 5. Articol din ziarul *Meseșul* din Zalău, 1930, prin care se arată ce s-a făcut pînă la acea dată pentru „slăvirea memoriei lui Simion Bărnuțiu”.

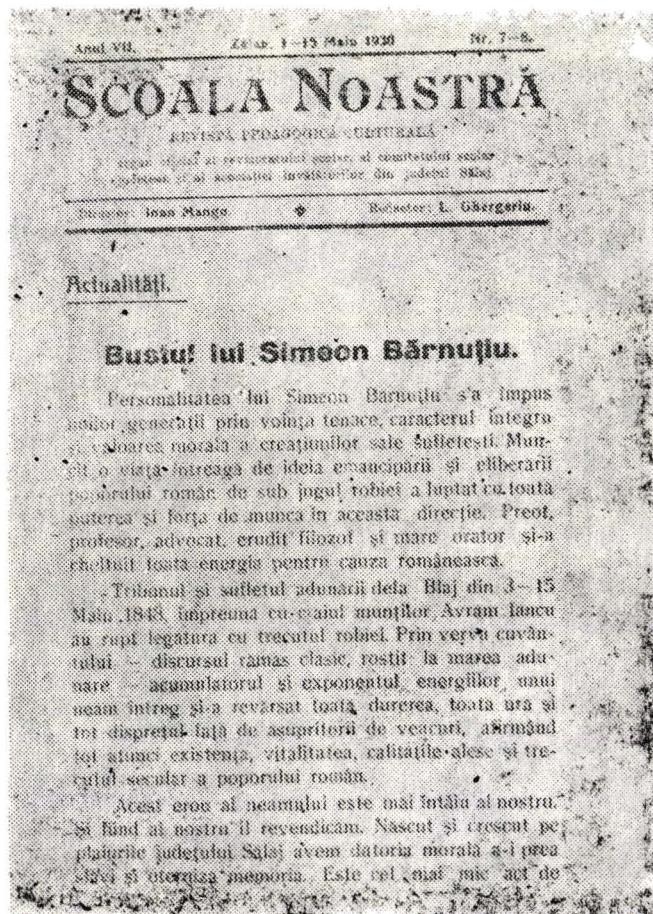

Fig. 6. Revista pedagogică-culturală *Școala noastră* informează corpul didactic sălăjean despre bustul lui Simion Bărnăușu.

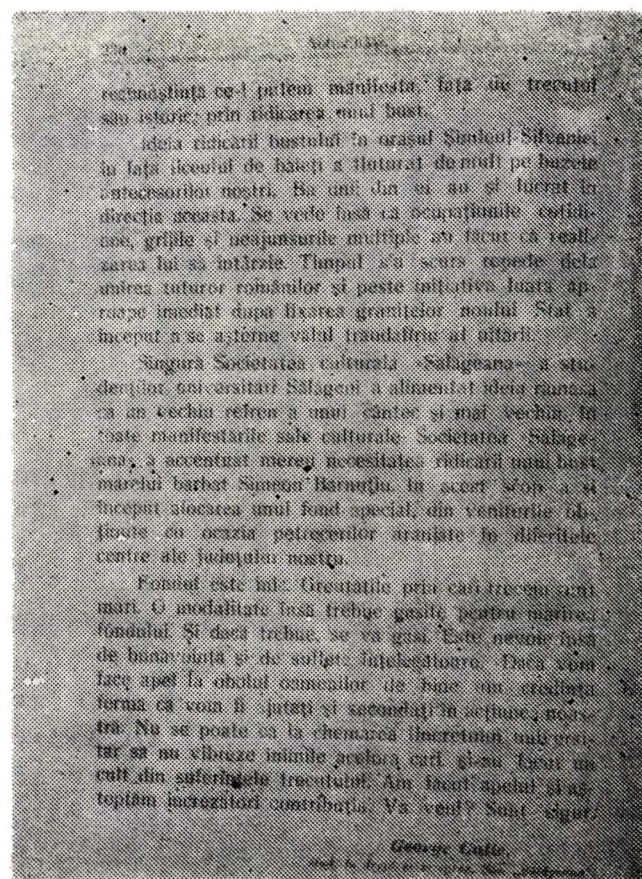

Fig. 7. Ziarul *Gazeta de duminică* din Șimlen Silvaniei, informează cititorii sălăjenii despre festivitățile și acțiunea de dezvelire a bustului lui Simion Bărnuțiu la Șimlen Silvaniei.

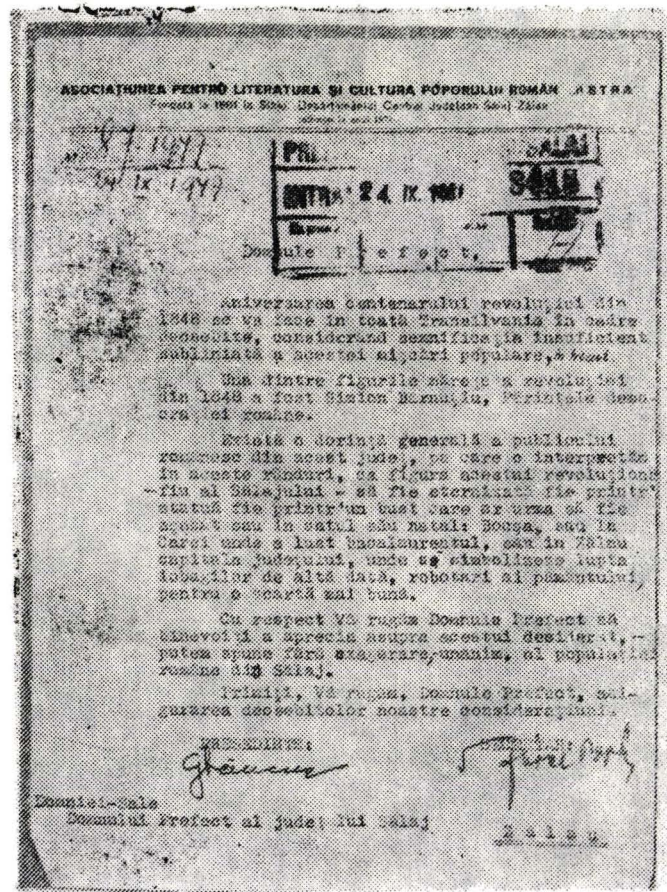
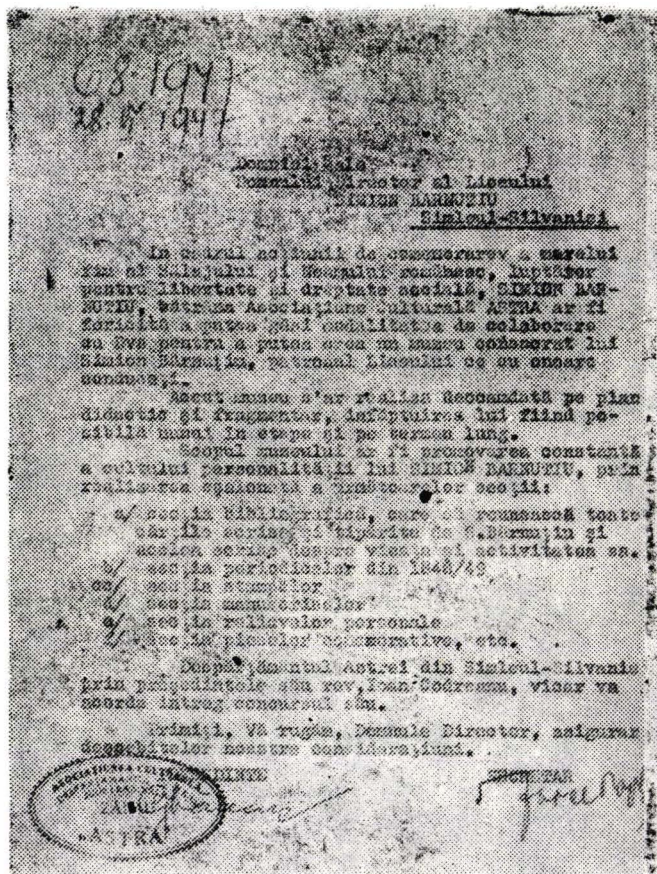

Fig. 8. 1. Adresa Astrei sălăjene privind înființarea unui muzeu la Șimleu Silvaniei dedicat memoriei lui Simion Bărnuțiu.
2. Adresa Astrei sălăjene adresată Prefecturii județului Sălaj privind ridicarea unei statui sau a unui bust lui Simion Bărnuțiu.

Fig. 9. 1. Bustul lui Simion Bărnuțiu de la Bocșa.
2. Bustul lui Simion Bărnuțiu de la Bocșa, așezat în fața Centrului cultural care îi poartă numele.

www.muzeuzafau.ro / www.cimec.ro

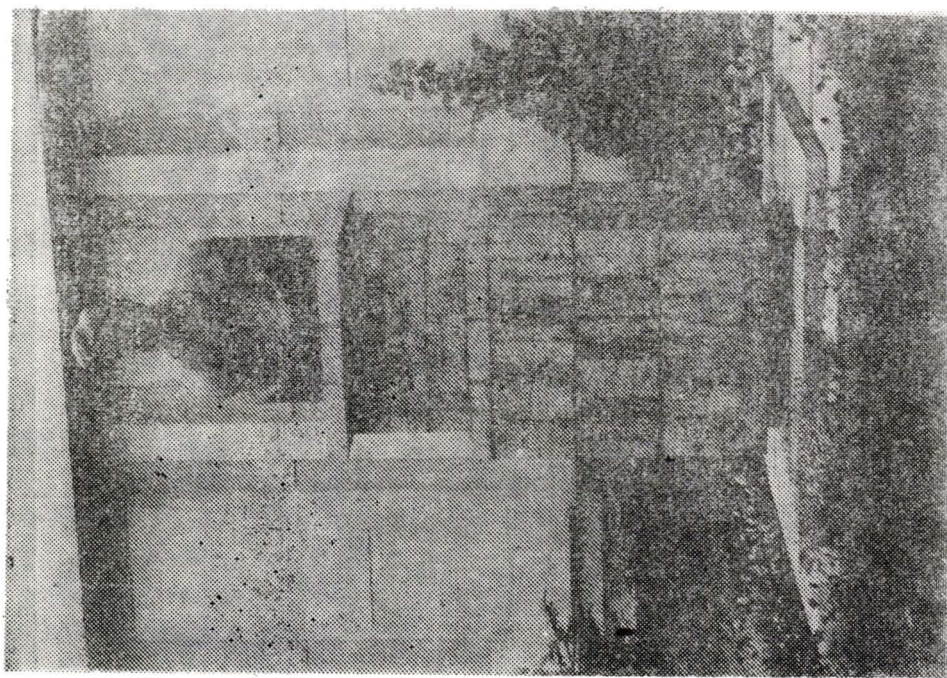
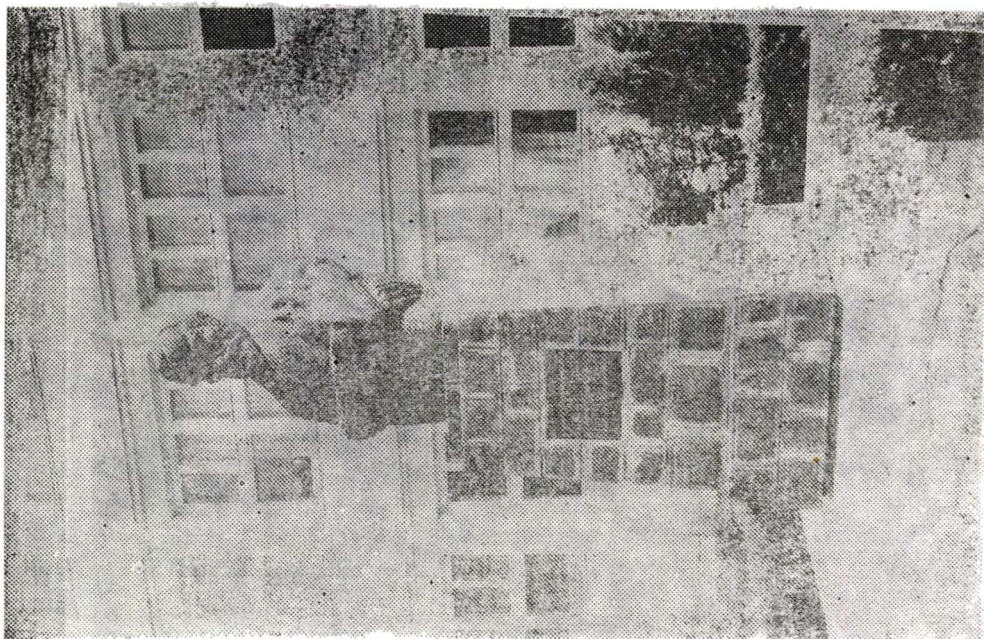

Fig. 10. 1. Bustul lui Simion Bărnuțiu din Zalău.
2. Bustul lui Simion Bărnuțiu din Șimleu Silvaniei.